

UNIVERSITATEA TITU MAIORESCU
ȘCOALA DOCTORALĂ DE DREPT

**DENUNȚAREA UNILATERALĂ A CONTRACTULUI. PARTICULARITĂȚI ÎN
DIFERITE CATEGORII DE CONTRACTE.**

-rezumat-

Conducător științific
Prof. Univ. Dr. Smaranda ANGHENI

Doctorand
Loredana COCHIOR

BUCUREȘTI
2021

CUPRINSUL TEZEI DE DOCTORAT

ABREVIERI	8
INTRODUCERE	11
CAPITOLUL I. FORȚA OBLIGATORIE A CONTRACTULUI.....	18
Secțiunea 1. Aspecte introductive privind contractul	18
1.1.Efectele contractului	18
1.2.Interpretarea contractului.....	20
Secțiunea a 2-a. Pacta sunt servanda și principiul irevocabilității	23
2.1. Fundamentul principiului pacta sunt servanda	23
2.2. Forța obligatorie a contractului.....	28
2.3. Principiul irevocabilității	33
2.3.1. Revocarea convențională a contractului	33
2.3.2. Revocarea unilaterală a contractului	38
2.3.3. Dreptul de denunțare unilaterală a contractului și principiul pacta sunt servanda.	42
Concluziile capitolului.....	47
CAPITOLUL II DREPTUL DE DENUNȚARE UNILATERALĂ A CONTRACTULUI.....	48
Secțiunea 1. Natura juridică a dreptului de denunțare unilaterală a contractului	48
1.1. Raportarea dreptului de denunțare unilaterală a contractului la condiția pur potestativă sub auspiciile Codului civil din 1864 și în dreptul francez.....	50
1.1.1. Includerea condiției rezolutorii pur potestative în sfera de incidență a art. 1010 C. civ. din 1864.....	51
1.1.2. Tentative de escamontare a sancțiunii prevăzute de art. 1010 C. civ. din 1864.....	53
A. Caracterul oneros al dezicerii.....	54
B. Condiția pur potestativă și contractele sinalagmatice	55
C. Reciprocitatea prerogativei extinctive	57
D. Criteriul avantajului injust.....	58
1.1.3. Excluderea condiției rezolutorii pur potestative din sfera de incidență a art. 1010 C. civ. din 1864.....	59
1.1.4. Autonomia dreptului de denunțare unilaterală față de condiția pur potestativă sub auspiciile Codului civil din 1864 și în doctrina franceză	61
1.1.4.1. Autonomia dreptului de dezicere față de condiția pur potestativă.....	61
1.1.4.2. Autonomia dreptului de denunțare unilaterală a contractului cu executare succesivă față de condiția pur potestativă.....	65
1.2. Emergența drepturilor potestative	67

1.2.1. Condiția rezolutorie pur potestativă- un drept potestativ?	74
1.2.2. Dreptul de denunțare unilaterală a contractului și condiția rezolutorie pur potestativă din perspectiva drepturilor potestative extinctive.....	77
Secțiunea a 2-a. Caracterele juridice ale denunțării unilaterale	87
2.1. Caracter legal sau convențional	87
2.2. Caracterul gratuit sau oneros	88
2.3. Caracterul irevocabil.....	89
2.4. Caracterul indivizibil	90
Secțiunea a 3-a. Delimitarea denunțării unilaterale de alte instituții de drept civil	91
3.1. Delimitarea denunțării unilaterale de rezoluțiune.....	91
3.2. Delimitarea denunțării unilaterale cu titlu oneros de clauza penală: preț al libertății sau penalitate ?.....	92
3.3. Delimitarea denunțării unilaterale cu titlu oneros de arună.....	94
3.4. Delimitarea denunțării unilaterale cu titlu oneros de obligațiile alternative și facultative ...	96
Concluziile capitolului.....	97
CAPITOLUL III DENUNȚAREA UNILATERALĂ A CONTRACTULUI.	99
Secțiunea 1. Denunțarea unilaterală a contractului cu executare uno ictu în temeiul unei clauze de dezicere	99
1.1. Considerații generale.....	99
1.2. Caracterul rezolutoriu al dreptului de dezicere	101
1.3. Aruna penalizatoare	108
1.4. Limitarea temporală a dreptului de dezicere	108
1.4.1. Dreptul de dezicere și începerea executării contractului.....	109
1.4.2. Pasivitatea titularului și implicațiile sale asupra dreptului de dezicere în absența unui termen de exercitare.....	114
1.4.3. Derogarea de la prevederile art. 1276 alin. (1) C. civ.	115
1.5. Publicitatea dreptului de dezicere.	117
Secțiunea a 2-a. Denunțarea unilaterală a contractului cu executare succesivă.....	117
2.1. Aspecte introductive	117
2.2. Dreptul de denunțare unilaterală a contractului încheiat pe durată nedeterminată și eradicarea viciului perpetuității	119
A. Noțiunea de contract perpetuu	119
B. Dreptul de denunțare unilaterală a contractului încheiat pe durată nedeterminată și amenințarea perpetuității	122
C. Fundamentul prohibiției contractelor perpetue	126
D.Sancțiunea contractelor perpetue	129

Concluziile capitolului.....	133
CAPITOLUL IV EXERCITAREA DREPTULUI DE DENUNȚARE UNILATERALĂ.....	137
Secțiunea 1. Condiții specifice dreptului de denunțare unilaterală.....	137
1.1. Dreptul de denunțare unilaterală a contractului pentru motive temeinice	137
1.2. Contraprestația prevăzută în schimbul exercitării dreptului de denunțare unilaterală	141
1.3. Particularități ale denunțării unilaterale în procedura insolvenței	143
1.3.1. Considerații generale privind exercitarea dreptului de denunțare unilaterală, privită ca prerogativă din conținutul puterii speciale a administratorului judiciar/lichidatorului	143
1.3.2. Sfera de aplicare a dreptului de denunțare unilaterală consacrat de art. 123 alin. (1) din Legea nr. 85/2014.....	146
1.3.3. Exercițarea dreptului de denunțare unilaterală	147
1.3.4. Calificarea juridică a despăgubirilor prevăzute de art. 123 alin. (4) din Legea nr. 85/2014: preț al denunțării unilaterale sau consecință a anagajării răspunderii civile a debitorului?	148
Secțiunea a 2-a. Actul juridic de denunțare unilaterală și efectele sale	150
2.1. Considerații generale privind actul juridic de denunțare unilaterală	150
2.2. Actul juridic conjunctiv de denunțare unilaterală.....	151
2.2.1. Preliminarii privind actul juridic plural din perspectiva denunțării unilaterale a contractului	151
2.2.2 Actul juridic conjunctiv de denunțare unilaterală elaborat în cadrul grupărilor fără personalitate juridică.....	153
2.2.3 Actul juridic de denunțare unilaterală ca expresie a unilateralismului colegial inerent persoanelor juridice	155
2.2.4 Delimitarea actului juridic conjunctiv de denunțare unilaterală de ipoteza autorizării cu deosebită privire asupra normelor referitoare la locuința familiei.....	156
2.3. Condițiile de validitate a actului juridic de denunțare unilaterală	159
2.4. Efectele actului juridic de denunțare unilaterală	162
Secțiunea a 3-a. Controlul a posteriori cu privire la exercitarea dreptului de denunțare unilaterală	163
3.1. Abuzul de drept	163
3.2. Termenul de preaviz și exercitarea abuzivă a dreptului de denunțare unilaterală a contractului cu executare succesivă.....	166
A.Noțiune.....	166
B. Nesocotirea termenului de preaviz- o formă a abuzului de drept?	170
3.3. Obligația de motivare- un remediu împotriva abuzului de drept necesar în contractele de dependență economică?	171
3.4. Drepturi discreționare și drepturi controlate.....	176

Concluziile capitolului.....	178
CAPITOLUL V DENUNȚAREA UNILATERALĂ CA MIJLOC DE PROTECȚIE A CONSIMȚĂMÂNTULUI	184
Secțiunea 1. Donația între soți	184
1.1. Considerații preliminare	184
1.2. Operațiuni excluse din sfera de aplicare a art. 1031 C. civ.	186
1.3. Caracterele juridice ale dreptului de revocare a donației între soți	189
1.4. Corelația dintre căsătorie și revocabilitatea donației	191
1.5. Aplicații ale dreptului de revocare a donației între soți în cazul stipulației pentru altul	194
1.6. Revocarea ad nutum a donației între soți în raport cu celelalte cauze de revocare a donațiilor	196
1.7. Raportul dintre revocabilitatea donației între soți și cauzele de ineficacitate ale donației specifice dreptului succesoral	197
Secțiunea a 2-a Protecția consimțământului consumatorului prin intermediul dreptului de denunțare unilaterală.....	198
2.1 Considerații generale.....	198
2.2. Termenul de exercitare a dreptului de retragere	204
2.3. Exercițarea dreptului de retragere.....	207
2.4. Efectele retragerii.....	208
Concluziile capitolului.....	213
CAPITOLUL VI. DENUNȚAREA UNILATERALĂ A CONTRACTELOR DIN CARE DERIVĂ O PUTERE SPECIALĂ.	215
Secțiunea 1 Revocabilitatea puterii speciale de sorginte contractuală- o contradicție în termeni?	216
1.1. Puterea specială de sorginte contractuală	216
1.2. Dreptul de denunțare unilaterală ca și “garanție” a asigurării finalității puterii speciale contractuale	220
Secțiunea a 2-a. Revocabilitatea mandatului (cu și fără reprezentare)	226
2.1. Fundamentul revocabilității mandatului.....	226
2.1.1. Abordări tradiționale privind fundamentul revocabilității mandatului: gratuitatea și încrederea	227
A. Gratuitatea ca fundament al revocabilității mandatului	227
B. Pierderea încrederii ca fundament al revocabilității mandatului	227
2.1.2. Legătura dintre mandat și puterea de reprezentare ca tentativă de stabilire a fundamentului revocabilității mandatului.	229
2.1.3. Scurtă incursiune în mecanismul puterii de reprezentare de sorginte convențională .	232

2.1.4. Precaritatea mandatului derivată din puterea conferită mandatarului de a încheia acte juridice	234
2.2. Pendularea între revocabilitatea și irevocabilitatea mandatului: mandatul în interes comun	236
2.3. Configurația revocabilității mandatului cu reprezentare	242
2.3.1. Considerații privind durata contractului de mandat cu reprezentare	242
2.3.2. Revocarea mandatului conform art. 2032 C. civ.	246
A. Considerații generale	246
B. Revocarea mandatului ca expresie a unui drept de denunțare unilaterală.....	249
C. Revocarea mandatului în absența unui drept de denunțare unilaterală (ilicită)	251
D. Efectele revocării.....	255
2.3.3. Renunțarea mandatarului	256
2.4. Configurația revocabilității mandatului fără reprezentare	256
2.4.1. Contractul de comision	256
A. Considerații generale	256
B. Revocarea contractului de comision	257
C. Renunțarea comisionarului	258
2.4.2. Contractul de consignatie.....	258
A. Preliminarii	258
B. Revocarea contractului de consignatie	259
C. Renunțarea consignatarului	260
2.4.3. Contractul de expediție	261
A. Aspecte introductive	261
B. Revocarea contractului de expediție. Corelația cu denunțarea unilaterală a contractului de transport.....	261
C. Dreptul de renunțare al expeditorului	262
2.4.4. Contractul de agenție	262
A. Considerații generale privind interesul comun în cadrul contractului de agenție.....	262
B. Impactul interesului comun asupra dreptului de denunțare unilaterală a contractului de agenție.....	263
Secțiunea a 3-a. Denunțarea unilaterală a contractului de fiducie și a contractului de administrare a bunurilor altuia.....	267
3.1. Fiducia.....	267
3.1.1. Constituirea masei patrimoniale fiduciare	267
3.1.2. Particularitățile masei patrimoniale fiduciare în raport cu alte diviziuni patrimoniale	271

3.1.3. Scopul constituirii masei patrimoniale fiduciare	274
A. Fiducia constituită în scop de gestiune	275
B. Fiducia constituită în scop de garanție.....	276
3.1.4. Puterea specială conferită fiduciarului.....	277
3.1.5. Denunțarea unilaterală a contractului de fiducie	281
3.2. Administrarea bunurilor altuia	285
3.2.1. Preliminarii	285
3.2.2. Denunțarea unilaterală a contractului de administrare.....	286
Concluziile capitolului.....	287
CAPITOLUL VII DENUNȚAREA UNILATERALĂ A UNOR CONTRACTE CIVILE SPECIALE.	289
Secțiunea 1. Contractele reale de restituire.....	289
1.1. Restituirea anticipată a bunului la cererea comodantului- o nebuloasă doctrinară?.....	289
1.2. Includerea contractului de comodat în categoria contractelor reale de restituire și particularitățile inerente restituirii anticipate a bunului la cererea comodantului	292
1.3. Restituirea anticipată în cazul contractului de depozit din perspectiva includerii sale în categoria contractelor reale de restituire	293
Secțiunea a 2-a. Alte contracte civile speciale	295
2.1. Denunțarea unilaterală a contractului de asigurare	295
2.2. Denunțarea unilaterală a facilității de credit	297
2.3. Contractul de locațiune	299
2.3.1. Preliminarii	299
2.3.2. Durata contractului de locațiune	299
2.3.3. Denunțarea unilaterală a contractului de locațiune	302
Concluziile capitolului.....	307
CAPITOLUL VIII. RETRAGEREA DIN SOCIETĂȚILE COMERCIALE	310
Secțiunea 1. Considerații generale referitoare la retragerea din societățile comerciale din perspectiva naturii duale a contractului de societate.....	310
1.1. Preliminarii	310
1.2. Retragera din societate și cesiunea titlurilor de participare la capitalul social.....	313
1.3. Apelul la natura contractuală a societății comerciale	318
Secțiunea a 2-a. Retragera din societățile de persoane și din societatea cu răspundere limitată	323
2.1. Natura juridică a retragerii reglementate de art. 226 LS	323
2.2. Retragera convențională	327
2.2.1. Considerații generale.....	327
2.2.2 Retragera din societate în temeiul unei clauze statutare	328

2.2.3 Retragera din societate cu acordul tuturor asociaților	330
2.3. Retragera din societate în temeiul art. 226 alin. (1) lit. a ¹) LS	331
2.4. Retragera judiciară	332
2.5. Efectele retragerii	337
Secțiunea a 3-a. Retragera din societățile pe acțiuni	339
3.1. Cazurile de retragere din societățile pe acțiuni din perspectiva naturii duale a contractului de societate	339
3.2. Considerații referitoare la caracterul translativ al retragerii din societățile pe acțiuni cu deosebită privire asupra soartei contractului de aport. Natura juridică a dreptului de retragere	341
3.3. Titularul dreptului de retragere. Raportarea dreptului de retragere din societățile pe acțiuni la dreptul de vot	343
3.4. Exercițarea dreptului de retragere	346
3.5. Efectele retragerii	347
Concluziile capitolului	349
CONCLUZIILE LUCRĂRII	350
BIBLIOGRAFIE	355

Unilateralismul, privit ca fiind aptitudinea unei persoane de a crea efecte de drept prin manifestarea sa de voință, este considerat în literatura de specialitate ca având o conotație peiorativă, modelul demn de a fi urmat în cadrul relațiilor private din dreptul obligațiilor fiind contractul¹, față de care unilateralismul se află într-o relație antinomică manifestă, căci apariția sa pare a nesocoti însăși principiile contractuale elementare².

Astfel, unilateralismul contravine vădit consensualismului inherent edificiului contractual, căci permite intervenția unei părți asupra unor elemente care, tradițional, constituie obiectul acordului de voințe al cocontractanților sau intră în competența instanței de judecată, dar și pentru că pare a fi un instrument prin care partea mai puternică își poate impune voința³. De asemenea, dezvoltarea unilateralismului este adesea apreciată în literatura de specialitate ca fiind una dintre cauzele declinului principiului forței obligatorii a contractului, ca urmare a contradicției față de acest principiu⁴.

Dincolo de riscurile sale implicite, se impune a se preciza că apariția și dezvoltarea unilateralismului corespund, totuși, dezideratului asigurării unei anumite flexibilități în cadrul mecanismului contractual, dominat de staticism și imuabilitate. Prin urmare, așa cum s-a remarcat în literatura de specialitate, unilateralismul este o consecință firească a încercărilor de ameliorare a eficacității economice a contractului, facilitând fie etapa formării, fie etapa dispariției edificiului contractual⁵, dar poate îndeplini și funcția de instrument care asigură protecția unei părți, astfel că nu poate fi privit ca fiind exclusiv un mecanism care permite prevalența voinței unei părți asupra partenerului contractual mai slab⁶.

Unilateralismul nu este plasat în afara oricărei supravegheri, ci este supus unui control *a posteriori* din prisma abuzului de drept, sancționându-se astfel exercitarea prerogativei unilaterale extinctive *în scopul de a vătăma sau păgubi pe altul ori într-un mod excesiv și nerezonabil, contrar bunei-credințe* (art. 15 C. civ.), cu anumite excepții, când însăși finalitatea prerogativei unilaterale de sorginte legală impune absența oricărui control⁷.

Expresie a unei mutații în dreptul contractelor, unilateralismul este favorabil acordării prerogativelor unilaterale părților, cu scopul de a permite formarea, modificarea sau încetarea

¹ L. Aynès, *Rapport introductif* în Ch. Jamin, D. Mazeaud (coord), *L'unilatéralisme et le droit des obligations*, Éd. Economica, Paris, 1999, p. 3.

² R. Encinas de Munagorri, *L'acte unilatéral dans les rapports contractuels*, Éd. LGDJ, Paris, 1996, p. 10.

³ S. Bros, *La place de l'unilatéralisme: progrès ou danger?*, *Revue des contrats* n4/2012, disponibil pe www.lextenso.fr, ID RDCO20121452.

⁴ P. Lemay, *Le principe de la force obligatoire du contract à l'épreuve du développement de l'unilatéralisme*, Éd. Mare&Martin, Paris, 2014, p. 35.

⁵ S. Bros, *loc. cit.*

⁶ *idem.*

⁷ *idem.*

legăturii contractuale, astfel că prerogativele introduse în această manieră în edificiul contractual, în pofida aspectelor comune, prezintă funcții diferite și sunt fie adiacente unei neexecutări a obligațiilor asumate, fie independente de orice neexecutare, remarcându-se eterogenitatea manifestărilor unilateralismului⁸.

Inclus în sfera prerogativelor extinctive, dreptul de denunțare unilaterală a contractului reprezintă facultatea de a dispune încetarea, respectiv aneantizarea contractului în absența unei culpe a cocontractantului și constituie manifestarea cea mai familiară și simbolică a expansiunii unilateralismului, fiind cunoscut sub denumiri diferite, precum revocare⁹, denunțare, ruptură (încetare), concediu¹⁰, dezicere ș.a., dar și retragere (precum în cazul dreptului de denunțare unilaterală conferit de legislația consumeristă, denumit în literatura de specialitate și retractare¹¹).

Menționat în cadrul art. 1321 C. civ. ca fiind o cauză de încetare a contractului, dreptul de denunțare unilaterală poate avea ca sursă fie voința legiuitorului, fie voința părților, multitudinea drepturilor de sorginte legală, precum și caracterul supletiv al prevederilor art. 1276 C. civ. împiedicând atât abordarea într-o manieră unitară, cât și decelarea unui regim juridic comun.

În pofida fundamentelor distincte, dreptul de denunțare unilaterală a contractului conferit de legiuitor prezintă un caracter preponderent protector¹². Spre exemplu, drepturile de retragere din legislația consumeristă reprezintă un corectiv aferent unui consimțământ insuficient analizat, fiind considerate expresia unui drept fundamental, respectiv libertatea

⁸ P. Lemay, *op.cit.*, pp. 28-28.

⁹ Totuși, noțiunea de revocare prezintă un sens mai larg, vizând atât contractele, cât și actul juridic unilateral. În dreptul contractelor, se consideră fie că noțiunea de revocare include atât revocarea convențională (*mutuus dissensus*), cât și revocarea unilaterală, fie ca urmare a unei neexecutări a unei obligații, precum rezoluțiunea unilaterală, cât și independent de orice neexecutare, precum denunțarea unilaterală a contractului (a se vedea C. Chabas, *L' inexecution licite du contract*, Éd. LGDJ, Paris, 2002, p. 20, inclusiv nota de subsol nr. 6; J. Flour, J.-L. Aubert, É. Savaux, *Droit civil. Les obligations. L'acte juridique*, 16e éd., Éd. Dalloz, Paris, 2014, pp. 403-407; F. Terré, Ph. Simler, Y. Lequette, *Droit civil. Les obligations*, 11e édition, Éd. Dalloz, Paris, 2013, pp. 525-527). Alteori, în literatura de specialitate se apreciază că revocarea include, alături de *mutuus dissensus*, numai dreptul de denunțare unilaterală, fie de sorginte legală, fie de sorginte convențională (P. Vasilescu, *Drept civil. Obligații*, ed. a 2-a, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 474) Implicit, actul juridic unilateral extintiv nu reprezintă decât o denumire doctrinară introdusă ca urmare a unei multitudini de situații particulare, care par a aparține aceleiași categorii juridice- a se vedea Y. Pagnerre, *L'extinction unilatérale des engagements*, Éd. Panthéon-Assas, Paris, 2012, pp. 330-331.

¹⁰ P. Lemay, *op. cit.*, p. 29.

¹¹ Termenul de retractare este utilizat în literatura de specialitate nu numai în cazul prerogativei unilaterale extinctive din legislația consumeristă, ci și în cazul în care denunțarea unilaterală produce efecte retroactive- a se vedea, spre exemplu, C. Chabas, *op. cit.*, p. 20, nota de subsol nr. 6; *Formarea progresivă a contractului*, Ed. Wolters Kluwer, București, 2009; S. Mirabail, *La rétractation en droit privé français*, Éd. LGDJ, Paris, 1997, p. 2 și urmât. Alteori, retractarea, din prisma efectelor retroactive pe care le implică, este diferențiată de revocare, considerându-se că revocarea este circumscrisă actelor juridice cu efecte *ex nunc* – P. Vasilescu, *op. cit.*, p. 481.

¹² A se vedea și P. Jestaz, *Rapport de synthèse* în Ch. Jamin, D. Mazeaud (coord), *op. cit.*, p. 94 și urmât.; S. Bros, *loc.cit.*

contractuală, căci au ca finalitate garantarea unui consimțământ liber și în cunoștință de cauză, compensându-se astfel ineficiența mecanismelor din dreptul comun¹³, dreptul de revocare a donației conferit soțului donator asigură sinceritatea intenției liberale, protejând donatorul împotriva efuziunilor pasionale și a abilelor spolieri¹⁴, dreptul de denunțare unilaterală a contractelor cu executare succesivă contribuie la eradicarea viciului perpetuității, asigurând libertatea individuală a părților, dreptul de denunțare unilaterală a contractului de închiriere a locuinței încheiat pe durată determinată conferit chiriașului urmărește protejarea intereselor acestuia¹⁵ etc.

În ceea ce privește dreptul de denunțare unilaterală de sorginte convențională, utilitatea sa rezidă în flexibilitatea pe care o conferă titularului, care, nesigur în privința evoluției situației sale sau în privința circumstanțelor economice ulterioare, își rezervă dreptul de a desființa, respectiv de a pune capăt contractului, rezervându-și o cale de adaptare la capriciile unui viitor incert și având astfel posibilitatea fie de a renunța la operațiunea juridică respectivă, fie de a încheia un nou contract, fără a fi necesar recursul la justiție¹⁶.

Așadar, dreptul de denunțare a contractului, în pofida incertitudinii create cocontractantului, își justifică utilitatea prin beneficiile sale, impunându-se însă, în anumite cazuri, conturarea unui regim protector cocontractantului, astfel încât să se asigure un echilibru, precum și operarea unui control *a posteriori* privind maniera de exercitare a prerogativei extinctive, spre a se determina conformitatea cu buna-credință, din prisma prevederilor art. 15 C. civ.

În ceea ce privește justificarea teoretică și practică a temei de cercetare, menționăm că, deși dreptul de denunțare unilaterală a contractului nu constituie o noutate în peisajul legislativ autohton, acesta nu a beneficiat de atenția literaturii de specialitate române, fiindu-i consacrate câteva studii și analize restrânse¹⁷, în pofida faptului că reprezintă un subiect de actualitate cu

¹³ Y. Pagnerre, *op.cit.*, p. 794, inclusiv nota de subsol nr. 265.

¹⁴ S. Mirabail, *op. cit.*, p. 137.

¹⁵ O. Litty, *Inégalité des parties et durée du contrat. Étude de quatre contrats d'adhésion usuels*, Éd. LGDJ, Paris, 1999, p. 266; P. Jestaz, *loc. cit.*, p. 96.

¹⁶ S. Bros, *loc. cit.*

¹⁷ Spre exemplu: D. Chirică, *Denunțarea unilaterală a promisiunii sinalagmatice de vânzare cumpărare în temeiul unei clauze de dezicere sau al unei clauze rezolutorii* în D. Chirică, *Studii de drept privat. Culegere de studii*, Ed. Universul Juridic, București, 2010; A. Grapa, *Denunțarea unilaterală a contractelor cu executare succesivă. Specificul procedurii insolvenței*, RRDP nr. 3/2018; B. Oglindă, *Denunțarea unilaterală-noutate legislativă din perspectiva reglementării în noul Cod civil*, C.J. nr. 5/2015; I. Sferdian, *Controlul arbitrariului în denunțarea unilaterală a contractului* în F. Mangu, *Probleme controversate în dreptul obligațiilor. Buna-credință în dreptul privat. Executarea obligațiilor civile. Răspunderea civilă*, Ed. Universul Juridic, București, 2019; L. Toma-Dăuceanu, *Dreptul de denunțare unilaterală a contractului* în M. Nicolae, R. Rizoiu, L. Toma-Dăuceanu (coord), *In honorem Valeriu Stoica. Drepturi, libertăți și puteri la începutul mileniului al III-lea*, Universul Juridic, București, 2018 și S. Târnoveanu, I. Crăciun, *Dreptul de opțiune al practicianului în insolvență cu privire la soarta contractelor debitorului, în curs la data deschiderii procedurii - "corsetul" libertății contractuale. Evaluarea*

o complexitate deosebită. Astfel, utilitatea unei cercetări privind dreptul de denunțare unilaterală în doctrina română este de netăgăduit.

Cercetarea este de natură calitativă, iar metodele de cercetare utilizate sunt metoda logică, încercând să decelăm rațiunile din spatele normei juridice spre a-i determina sfera de aplicare, metoda comparativă, centrată preponderent pe cadrul normativ din Franța, fiind relevate în special similitudinile în diferite aplicații ale prerogativei unilaterale extinctive analizate, dat fiind că doctrina franceză a constituit un instrument deosebit de util demersului nostru științific, precum și, pe alocuri, metoda istorică.

Instrumentele de cercetare întrebuințate sunt studiul doctrinei de specialitate, în special a celei franceze, cu privire la aspectele generale privind denunțarea unilaterală a contractului, cât și cu privire la particularitățile sale în cadrul anumitor contracte, precum și a jurisprudenței, naționale, respectiv europene, în vederea evidențierii anumitor aspecte considerate relevante pentru demersul științific.

Obiectivele asumate în cadrul prezentei cercetări vizează construirea unui cadru teoretic care să permită individualizarea denunțării unilaterale ca și cauză de încetare a contractului, identificarea fundamentelor drepturilor de denunțare unilaterală de sorginte legală spre a se facilita determinarea regimului juridic aplicabil, precum și limitele aferente impuse libertății de voință în stabilirea clauzelor contractuale, configurația dreptului de dezicere, în special din prisma prevederilor art. 1276 alin. (1) C. civ. și a caracterului său rezolutoriu, cerințele exercitării licite a dreptului de denunțare unilaterală, fără a neglija însă evidențierea particularităților prerogativei unilaterale extinctive analizate în diferite tipuri de contracte.

În consecință, scopul lucrării este de a contribui la asigurarea unei perspective funcționale asupra denunțării unilaterale a contractului în general, precum și asupra particularităților sale în anumite categorii de contracte, astfel încât să conducă la eficientizarea aplicării instituției analizate și să confere practicienilor un instrument adecvat complexității problemelor ivite în activitate.

Prezenta lucrare este structurată în două părți: prima parte încearcă să creioneze un cadru general al denunțării unilaterale, în timp ce partea a doua încearcă să surprindă particularitățile denunțării unilaterale în diferite categorii de contracte.

Capitolul I, după o scurtă expunere a efectelor contractului și a interpretării sale, analizează principiul *pacta sunt servanda* și raportul său cu principiul irevocabilității, spre a

despăgubirilor la care este îndreptățit contractantul debitorului în insolvență în cazul denunțării speciale reglementată de art. 123 din Legea nr. 85/2014 (art. 86 Legea nr. 85/2006), RRDA nr. 3/2016.

determina în ce măsură dreptul de denunțare unilaterală constituie o veritabilă sfidare a principiului forței obligatorii a contractului.

Ca urmare a sursei sale legale sau convenționale, dreptul de denunțare unilaterală nu contravine principiului forței obligatorii a contractului, încetarea contractului ca efect al exercitării prerogativei extinctive fiind autorizată de lege, astfel cum reiese din prevederile art. 1321 C. civ., neputând constitui, așadar, o neexecutare a obligațiilor contractuale, prohibită de principiul *pacta sunt servanda*. În consecință, irevocabilitatea nu este, în principiu, de esența contractului, chiar dacă participă la forța obligatorie a convenției, prin sancționarea neexecutării fără justificare a obligațiilor.

În același timp, revocabilitatea nu exclude, *de plano*, forța obligatorie a contractului, astfel că, în absența exercitării dreptului de denunțare unilaterală, părțile sunt ținute să își execute obligațiile. În ceea ce privește contractul cu executare instantanee care conferă unei părți un drept de dezicere, în pofida incompatibilității dintre supraviețuirea dreptului de denunțare unilaterală și executarea obligațiilor contractuale, în absența unei derogări de la prevederile art. 1276 alin. (1) C. civ., exercitarea prerogativei extinctive este tocmai o consecință a principiului *pacta sunt servanda*, care guvernează efectele unui contract pe deplin format.

Capitolul II tratează natura juridică a dreptului de denunțare unilaterală, fără a neglija stadiul doctrinei de sub auspiciile Codului civil din 1864 și, desigur, al doctrinei franceze. Mereu în umbra condiției pur potestative și, în special, a condiției rezolutorii pur potestative, determinarea naturii juridice a dreptului de denunțare unilaterală a contractului este indisolubil legată de raportarea la aceasta, în special din prisma prevederilor art. 1010 C. civ. din 1864. Tentativele doctrinare de escamontare a interdicției condiției pur potestative își mențin însă relevanța, în pofida prevederilor art. 1403 C. civ., respectiv ale art. 1276 C. civ., căci contribuie la decelarea particularităților și naturii juridice a prerogativei unilaterale extinctive analizate.

În același timp, emergența drepturilor potestative, chiar dacă oferă o soluție referitoare la calificarea juridică a dreptului de denunțare unilaterală, nu înlătură necesitatea raportării la condiția rezolutorie pur potestativă, căci legiuitorul operează o distincție între cele două prerogative unilaterale extinctive. De pildă, art. 1321 C. civ. prevede dreptul de denunțare unilaterală ca mijloc de încetare a contractului, alături de îndeplinirea sau neîndeplinirea condiției, art. 1015 C. civ. dispune că va fi lovită de nulitate absolută atât donația care este afectată de o condiție a cărei realizare depinde exclusiv de voința donatorului [art. 1015 alin. (2) lit. a) C. civ.], cât și cea care conferă donatorului dreptul de a denunța unilateral contractul [art. 1015 alin. (2) lit. a) C. civ.], iar drepturile reale afectate de o condiție se înscriu provizoriu

în cartea funciară (art. 898 C. civ), în timp ce dreptul de denunțare unilaterală se notează în cartea funciară [art. 902 alin. (2) pct. 10 C. civ.]. Astfel, chiar și în pofida reducerii la un numitor comun, din prisma calificării lor ca drepturi potestative extinctive, dreptul de denunțare unilaterală a contractului își justifică autonomia față de condiția rezolutorie pur potestativă, chiar dacă delimitarea este mai pronunțată în cazul dreptului de dezicere. Prin urmare, deși sunt incluse în categoria drepturilor potestative extinctive, dreptul de denunțare unilaterală și condiția rezolutorie pur potestativă nu se suprapun, existând câteva diferențe specifice.

Cu privire la efectele dreptului de dezicere în contractele translativ de proprietate, remarcăm tocmai inexistența proprietății condiționale, ceea ce va conduce la inaplicabilitatea art. 1409 C. civ., precum și la aplicabilitatea art. 1274 alin. (1) C. civ., respectiv la aplicabilitatea art. 550 alin. (1) C. civ. în detrimentul prevederilor art. 1410 C. civ.

În același timp, absența mecanismului condiției conduce și la apariția unui regim juridic distinct al dezicerii, prin raportare la condiția rezolutorie pur potestativă, dreptul de denunțare unilaterală a contractului cu executare instantanee putând fi exercitat atâta timp cât executarea contractului nu a început [art. 1276 alin. (1) C. civ.], în timp ce condiția rezolutorie pur potestativă preia mecanismul condiției rezolutorii de drept comun, insensibil la stadiul executării contractului (remanență a caracterului automat al condiției), astfel că executarea obligațiilor asumate nu este susceptibilă să atragă aplicabilitatea prevederilor art. 1406 C. civ.

Corelată de legiuitor cu stadiul executării contractului, clauza de dezicere este dependentă de existența unui mecanism suspensiv. Pe de altă parte, condiția rezolutorie pur potestativă, având natura juridică a unui drept potestativ extinctiv grevat pe mecanismul condițional supraviețuiește executării integrale a contractului, neimpunând, așadar, prezența unei modalități cu efect suspensiv.

În funcție de particularitățile contractului asupra căruia poartă prerogativa unilaterală extinctivă, diferențele dintre dezicere și condiția rezolutorie pur potestativă pot fi prezente în totalitate, precum în cazul contractelor translativ de proprietate, fie numai parțial.

În ceea ce privește contractele cu executare succesivă, ca urmare a faptului că ambele prerogative unilaterale extinctive produc efecte *ex nunc*, delimitarea devine mai dificilă. Totuși, mecanismul condițional particularizează condiția rezolutorie pur potestativă, remarcabil prin caracterul său automat și atrage dispariția obligației de acordare a termenului de preaviz rezonabil, astfel că destinatarul actului juridic extinctiv nu beneficiază de protecția inerentă amânării producerii efectelor extinctive.

Prin urmare, atât dreptul de denunțare unilaterală, cât și condiția rezolutorie pur potestativă aparțin categoriei drepturilor potestative extinctive, cu particularitatea că, din

pricina conservării mecanismului condițional, condiția rezolutorie pur potestativă este o prerogativă extinctivă unilaterală de o intensitate mult mai accentuată decât dreptul de denunțare unilaterală a contractului.

Capitolul III tratează particularitățile dreptului de denunțare unilaterală a contractului cu executare instantanee, precum și dreptul de denunțare unilaterală a contractului cu executare succesivă, cu deosebită privire asupra prohibiției angajamentelor perpetue.

Dreptul de dezicere este analizat din prisma particularităților ce decurg din absența mecanismului condițional, vizibile în special din prisma condiționării sale de începerea executării contractului [art. 1276 alin. (1) C. civ.], fără a se neglija implicațiile calificării sale ca mecanism rezolutoriu.

Astfel, în ceea ce privește denunțarea unilaterală a contractului cu executare instantanee, rațiunea stipulării unei clauze de dezicere este de a conferi beneficiarului un timp de reflecție pentru a decide în ce măsură contractul încheiat corespunde intereselor sale, urmând ca la expirarea acestuia, titularul să opteze fie pentru menținerea legăturii contractuale, fie pentru desființarea convenției.

Deoarece dreptul de dezicere este un drept potestativ extinctiv privat de mecanismul condițional, termenul de reflecție este corelat cu executarea contractului, astfel că, spre deosebire de condiția rezolutorie pur potestativă, raportarea la stadiul executării contractului caracterizează dreptul de dezicere și se manifestă sub aspectul sferei contractelor compatibile cu o astfel de prerogativă, dar și sub aspectul supraviețuirii sale.

Sfera contractelor cu executare instantanee susceptibile de a permite stipularea unei clauze de dezicere este limitată la contractele a căror executare nu se realizează integral încă din momentul acordului de voințe, fiind necesară existența unui mecanism suspensiv, precum termenul suspensiv sau condiția suspensivă. Prin urmare, în pofida faptului că viabilitatea sa este legată de neexecutarea obligațiilor contractuale, clauza de dezicere reprezintă un mecanism rezolutoriu deoarece nu prerogativa extinctivă introduce durata în edificiul contractual, ci doar poate purta asupra unei legături contractuale ale cărei efecte nu s-au produs integral.

Recunoașterea caracterului rezolutoriu al clauzei de dezicere determină o oarecare autonomie a termenului de reflecție în raport cu modalitatea cu efect suspensiv care afectează edificiul contractual. Astfel, părțile au posibilitatea de a stipula un termen de reflecție pentru exercitarea dezicerii mai redus decât cel până la care este amânată scadența sau, după caz, eficacitatea obligațiilor contractuale, urmând ca expirarea termenului de reflecție să nu impiețeze asupra soartei modalității și nici renunțarea expresă la dreptul de dezicere să nu impiețeze asupra modalității care introducea durata în edificiul contractual. Pe de altă parte,

renunțarea titularului prerogativei extinctive la beneficiul termenului sau la condiția suspensivă, în măsura în care modalitatea era stipulată în interesul său, implică dispariția dreptului de dezicere, revenindu-se în această manieră la principiul irevocabilității convențiilor.

Prevederile art. 1276 alin. (1) C. civ. reflectă o conotație voluntaristă¹⁸ a dispoziției legale cu privire la începerea executării contractului. Prin urmare, pentru a putea atrage renunțarea implicită la facultatea de dezicere, executarea contractului trebuie să fi fost inițiată de însuși titularul prerogativei extinctive, fie, dacă a fost inițiată de celălalt contractant, nu trebuie să se fi întâmpinat opoziție sau refuz. Așadar, prerogativa unilaterală extintivă nu poate permite titularului său, în lipsa unei stipulații contrare, să aibă o conduită contradictorie, ezitând între executarea obligațiilor contractuale și aneantizarea convenției, tocmai pentru a tempera incertitudinea cocontractantului său, astfel că titularul facultății de dezicere va renunța implicit la prerogativa extintivă ori de câte ori din conduita sa reiese, mai presus de orice îndoială, intenția de a menține legătura contractuală sau de a se prevala de forța obligatorie a contractului (precum recursul la alte mijloace convenționale de stingere a obligațiilor, operațiuni juridice care constituie mijloace de transmitere și de transformare a obligațiilor, invocarea remediilor împotriva neexecutării). În ceea ce privește contractul afectat de o condiție suspensivă, în pofida mecanismului condițional, va interveni renunțarea implicită la prerogativa unilaterală extintivă în cazul executării obligațiilor, căci aplicabilitatea prevederilor art. 1276 alin. (1) C. civ. nu este influențată de intervenirea efectului extintiv al plății, iar renunțarea titularului la condiția suspensivă, survenită în condițiile legii, atestă implicit intenția sa de executare a contractului și, deci, de renunțare la dreptul de dezicere.

Pasivitatea titularului dreptului de dezicere, în situația în care nu a fost menționat un termen expres pentru exercitarea prerogativei extinctive, nu are, în absența unei stipulații contrare, nicio valoare juridică, din pricina caracterului său echivoc. Prin urmare, dacă beneficiarul dreptului de dezicere nu își execută obligațiile asumate, dar nici nu își manifestă neechivoc intenția de a denunța unilateral contractul sau de a renunța la dreptul de dezicere, solicitarea executării silite permite clarificarea soartei contractului: dacă debitorul se va prevala de dreptul său de denunțare unilaterală, rămas neatins în patrimoniul său, desființând astfel contractul, cererea va fi respinsă ca nefondată, iar în caz contrar acțiunea va fi admisă.

Pentru a se deroga de la prevederile art. 1276 alin. (1) C. civ., nu este necesar să se prevadă expres că dreptul de dezicere subzistă executării unei anumite obligații, ci este suficient să se stabilească un termen pentru exercitarea acestui drept care să depășească momentul

¹⁸ A se vedea și E. Corradi, *Il recesso unilaterale dal contratto. Guida alla lettura della giurisprudenza*, Giuffrè Editore, Milano, 2002, p. 49 și următ.

scadenței unei obligații contractuale, iar dacă ambele părți au dreptul de a desființa unilateral contractul, durata dreptului de dezicere nu trebuie neapărat să fie egală.

Părțile nu pot stipula supraviețuirea prerogativei unilaterale extinctive după executarea integrală a contractului fără a o transforma într-o condiție rezolutorie pur potestativă. În ceea ce privește contractele translativ de proprietate, existența acestora nu poate fi prelungită ca urmare a obligației de garanție împotriva evicțiunii și împotriva viciilor ascunse spre a permite introducerea unei clauze de dezicere deoarece activarea acestora reflectă o executare deficitară a obligației de a transmite dreptul de proprietate, nicidecum obligații distincte.

În cazul contractelor cu executare succesivă încheiate pe durată determinată, principiul irevocabilității constituie regula, astfel că prezența unui termen, determinat sau determinabil, este suficientă pentru a exclude facultatea unilaterală de încetare a contractului conferită de art. 1277 C. civ.

Contractul încheiat pe durată nedeterminată nu se confundă cu cel perpetuu, care este considerat un contract încheiat pe durată determinată îndelungată irevocabil unilateral, în timp ce contractul încheiat pe durată nedeterminată se remarcă prin lipsa termenului extinctiv. Prin urmare, contractul perpetuu este un contract încheiat pentru o durată fixă, dar care depășește o durată rezonabilă în raport cu viața umană, astfel că aduce atingere libertății individuale.

Se disting două concepții ale noțiunii de perpetuitate: concepția subiectivă, care fixează ca și criteriu *in concreto* de stabilire a caracterului legăturii contractuale durata probabilă de viață a părților, precum și concepția obiectivă, care presupune că este afectat de un astfel de viciu contractul care depășește o anumită durată expres prevăzută, precum termenul de 49 de ani pentru contractul de locațiune (art. 1783 C. civ.) și termenul de 33 de ani pentru contractul de fiducie [art. 779 lit. b) C. civ.].

Contractul afectat de viciul perpetuității implică, pe lângă un termen extinctiv excesiv, irevocabilitatea unilaterală a legăturii contractuale, astfel că nu va intra în sfera de incidență a prohibiției angajamentelor perpetue contractul care conferă ambelor părți un drept de denunțare unilaterală.

Dreptul de denunțare unilaterală conferit de legiuitor prin art. 1277 C. civ. nu poate fi total disociat de prohibiția angajamentelor perpetue, în pofida absenței termenului extinctiv, căci dreptul de denunțare unilaterală are o configurație aparte, conturată de norme cu caracter imperativ. În consecință, apariția viciului perpetuității derivă din absența termenului extinctiv, dacă durata contractului depinde de voința arbitrară a unei părți, fără ca cealaltă să dispună de un drept de denunțare unilaterală a contractului.

În ceea ce privește fundamentul prohibiției contractelor perpetue, dacă tradițional prohibiția angajamentelor perpetue era privită în literatura de specialitate ca reprezentând o consecință firească a libertății individuale, actualmente, interdicția este justificată și prin argumente de ordin economic, deoarece astfel de angajamente contravin dezideratului asigurării vitalității economice (împiedică libera circulație a bunurilor, persoanelor și a serviciilor și aduce atingere liberei concurențe), evoluția viziunii asupra fundamentului prohibiției angajamentelor perpetue reflectându-se și în privința sferei de aplicare a acesteia.

În ceea ce privește sancțiunea aplicabilă contractelor perpetue, sunt incidente prevederile art. 1255 alin. (1) C. civ., fiind instituită prezumția relativă a nulității absolute parțiale. În consecință, în ipoteza unui contract afectat de viciul perpetuității, sancțiunea nulității absolute va viza numai clauza care stabilește durata excesivă a legăturii contractuale, cu excepția cazului în care durata prevăzută a fost determinantă la încheierea contractului, când sancțiunea va fi nulitatea absolută a contractului, care poate fi invocată de orice persoană interesată.

În ipoteza nulității parțiale, clauzele nule sunt înlocuite de drept cu dispozițiile legale aplicabile [art. 1255 alin. (2) C. civ.]. Prin urmare, dacă legiuitorul stabilește un termen maxim, durata contractului se reduce la termenul legal, iar în cazul în care nu există un astfel de termen legal, ca urmare a constatării nulității absolute a clauzei referitoare la durata excesivă, contractul va fi considerat ca fiind încheiat pe durată nedeterminată, astfel că părțile vor beneficia de un drept de denunțare unilaterală, conform art. 1277 C. civ.

Totuși, date fiind prevederile art. 1255 alin. (1) C. civ., există riscul ca sancțiunea nulității absolute să se extindă asupra întregului contract. Astfel, precaritatea contractului cu executare succesivă încheiat pe o durată nerezonabil de mare, accentuată de faptul că nulitatea absolută poate fi invocată de către orice persoană interesată, este nejustificată în raport cu stabilitatea contractului încheiat pe durată nedeterminată, dar care conține o clauză prin care se restrânge sau se înlătură dreptul unei părți de denunțare unilaterală a contractului, iar fundamentul comun al normei nesocotite determină necesitatea instituirii unei sancțiuni identice, astfel că, *de lege ferenda*, se impune introducerea unei dispoziții legale care să asigure un tratament juridic nediferențiat.

Capitolul IV tratează problematica exercitării dreptului de denunțare unilaterală, urmărindu-se evidențierea unor condiții specifice privind existența sau eficacitatea prerogativei unilaterale extinctive în anumite cazuri (precum condiționarea existenței sale de existența unor motive temeinice, respectiv condiționarea eficacității sale de plata unei contraprestații, fără a fi omise specificitățile dreptului de denunțare unilaterală conferit debitorului în procedura

insolvenței), particularitățile actului juridic de denunțare unilaterală și efectele sale, precum și controlul *a posteriori* privind exercitarea prerogativei extinctive.

Prin urmare, din perspectiva dezideratului producerii unor efecte extinctive licite cu privire la edificiul contractual, se impun a fi cercetate condițiile specifice dreptului de denunțare unilaterală, respectiv cele referitoare la obligativitatea existenței unor motive temeinice sau legitime, precum și la obligația de plată a contraprestației dreptului potestativ extinctiv, căci vizează însăși existența prerogativei extinctive sau eficacitatea actului juridic de denunțare.

Dacă prin lege sau printr-o clauză s-a conferit unei părți dreptul de a denunța unilateral contractul numai în cazul unor motive determinate sau, după caz, temeinice, existența dreptului potestativ extinctiv este subordonată existenței unor astfel de motive. Noțiune maleabilă, motivele juste sau legitime prezintă un conținut diferit în funcție de particularitățile speței, urmând a face, așadar, obiectul unei aprecieri *in concreto*

Cerința motivelor temeinice sau justificate nu vizează numai dreptul de denunțare unilaterală, ci poate privi și alte drepturi potestative și atrage apariția unei obligații de justificare, fie anterior exercitării dreptului, fie ulterior în caz de litigiu.

Justificarea presupune, spre deosebire de motivare, un referent față de care se examinează conformitatea, fiind necesar ca încetarea edificiului contractual să fie întemeiată pe motivele socotite valabile, iar în absența motivelor temeinice, prejudiciul suferit de către destinatarul actului juridic extinctiv nu este considerat legitim, antrenându-se răspunderea civilă contractuală a autorului său¹⁹.

Existența motivelor temeinice constituie excepția în materia drepturilor potestative extinctive și generează însăși apariția dreptului de denunțare unilaterală, astfel că lipsa acestora presupune un act juridic extinctiv ilicit. Inexistența motivelor temeinice atrage răspunderea contractuală a autorului actului juridic, actul juridic ilegal fiind ineficace, căci este emis fără drept.

În ceea ce privește contraprestația stipulată de părți în schimbul exercitării dreptului de denunțare unilaterală, fără a stipula derogarea de la prevederile art. 1276 alin. (3) C. civ., atunci efectele extinctive ale denunțării unilaterale se vor produce numai dacă prestația este executată.

Analiza prerogativei extinctive prevăzute de legiuitor în procedura insolvenței implică raportarea dreptului de denunțare unilaterală la puterea specială conferită administratorului judiciar, respectiv lichidatorului, la rolul său în larga paletă de prerogative puse la dispoziția practicianului în insolvență în vederea asigurării finalității procedurii.

¹⁹ A se vedea și Y. Pagnerre, *op. cit.*, p. 1148 și următ.

Exercitarea dreptului de denunțare unilaterală reprezintă numai o prerogativă din conținutul puterii speciale conferite practicianului în insolvență cu privire la soarta contractelor aflate în curs de derulare, prin intermediul căreia poate fi realizată finalitatea puterii, respectiv maximizarea averii debitorului, acestuia revenindu-i datorica de a opta pentru instrumentul juridic care asigură, *in concreto*, acest scop.

În ceea ce privește natura juridică a despăgubirilor la care ar putea avea dreptul cocontractantul debitorului în insolvență, conform art. 123 alin. (4) din Legea nr. 85/2014, conchidem că vizează repararea prin echivalent a prejudiciului rezultat din neexecutarea fără justificare a obligațiilor contractuale derivate din contractele cu executare succesivă, născute anterior exercitării dreptului de denunțare unilaterală, precum și acoperirea prejudiciului cauzat creditorului prin neexecutarea la termenul convenit a acestor obligații, dat fiind că prerogativa unilaterală extincțivă produce efecte *ex nunc*, fiind, așadar, o consecință a răspunderii civile contractuale.

Dreptul de denunțare unilaterală se exercită prin manifestarea unilaterală de voință a titularului, care, în această manieră, dispune desființarea contractului cu executare instantanee, respectiv încetarea contractului cu executare succesivă. Astfel, exercitarea dreptului de denunțare unilaterală se realizează prin intermediul unui act juridic unilateral, care va produce efecte extinctive asupra contractului, fie *ex tunc*, fie *ex nunc*, în funcție de modul său de executare.

În ceea ce privește actul juridic de denunțare unilaterală, un loc aparte în cadrul capitolului îl ocupă actul juridic unilateral conjunctiv, specific situațiilor de cotitularitate, condițiile de validitate care particularizează declarația de denunțare unilaterală de alte acte juridice unilaterale în general, precum și de alte acte juridice unilaterale extinctive în particular.

Conform prevederilor art. 1324 C. civ., *este unilateral actul juridic care presupune numai manifestarea de voință a autorului său*, nefiind însă obligatoriu să provină de la o singură persoană, cu excepția cazurilor prevăzute de lege, numărul persoanelor nefiind întotdeauna de esența actului juridic unilateral, ci unicitatea voinței, derivată din unicitatea rezultatului urmărit de către autorii săi, care acționează ca urmare a unei voințe juridice comune. Așadar, criteriul subiectiv, respectiv existența unui interes unic, se impune a fi conjugat cu un criteriu obiectiv, respectiv absența consimțământului destinatarului, față de care se produc efectele extinctive ale denunțării unilaterale, admisibilitatea declarației de denunțare ca act juridic unilateral conjunctiv fiind circumscrisă situației în care, pentru edictarea actului în cauză, competența

revine mai multor persoane aflate într-o poziție de egalitate procedurală²⁰, adică situațiilor de cotitularitate, care presupun că două sau mai multe persoane sunt, cu același titlu, reunite prin intermediul unui raport juridic contractual unic²¹. Actul juridic unilateral emis de mai multe persoane poate fi întâlnit sub forma unui act juridic unilateral de formație plurală elaborat în cadrul în cazul grupărilor recunoscute juridic, chiar dacă acestea nu generează apariția unui nou subiect de drept (precum în cazul indiviziunii, coproprietății, în cazul gestiunii bunurilor comune de către soții căsătoriți sub un regim matrimonial comunitar, asocierilor fără personalitate juridică), respectiv sub forma unui act juridic unilateral de formație colegială (cazul actelor juridice adoptate de organele colegiale ale persoanelor juridice), care implică un unilateralism colegial de factură instituțională aparte, subordonat unor cerințe de validitate speciale.

Nu toate situațiile juridice care implică o pluralitate de persoane impun un act juridic unilateral conjunctiv. De pildă, în cazul pluralității de locatari, concediul acordat de unul dintre colocatari produce efecte cu privire la dreptul său locativ, fără a putea însă afecta drepturile celorlalți colocatari, căci regulile din materia coproprietății (indiviziunii) nu sunt susceptibile să se aplice în această ipoteză, din moment ce din contractul de locațiune se naște un drept de folosință²².

Declarația de denunțare unilaterală a contractului de formație plurală nu se confundă cu situația autorizării deoarece autorizarea implică o succesiune de acte juridice distincte, actul juridic de autorizare existând independent de actul juridic final, iar autorii acestora nu se află într-o situație de egalitate procedurală (persoana căreia legiuitorul îi conferă prerogativa autorizării nu poate manifesta această inițiativă, ci se impune sesizarea), finalitatea mecanismului autorizării fiind protejarea unui anumit interes²³.

Potrivit art. 1325 C. civ., dacă prin lege nu se prevede altfel, dispozițiile legale privitoare la contracte se aplică în mod corespunzător actelor unilaterale, astfel că, în privința condițiilor de fond, devin aplicabile, în mod corespunzător, prevederile art. 1179 alin. (1) C. civ., care prevăd ca și condiții esențiale pentru validitatea unui contract capacitatea de a contracta, consimțământul, un obiect determinat și licit, precum și o cauză licită și morală.

²⁰ Y. Pagnerre, *op. cit.*, p. 230. Menționăm că autorul citat are în vedere actele juridice unilaterale extinctive, nu numai declarația de denunțare unilaterală.

²¹ R. Encinas de Munagorri, *op. cit.*, p. 262, nota de subsol nr. 67.

²² A se vedea Y. Pagnerre, *op. cit.*, pp. 262-265 și jurisprudența citată acolo

²³ Pentru mai multe detalii privind autorizarea, a se vedea C. Blanchard, *La dispense en droit privé*, Éd. Panthéon Assas, Paris, 2010, p. 293 și următ.

În ceea ce privește particularitățile formării valabile a declarației de denunțare, ca specie a actului juridic unilateral extinctiv, se impun următoarele precizări cu privire la condițiile de validitate: referitor la stabilirea regulilor privind capacitatea de exercițiu, menționăm faptul că prezintă importanță calificarea actului juridic de denunțare unilaterală ca act juridic de conservare, administrare și dispoziție, nefiind operantă întotdeauna regula unei simetrii față de contractul vizat, astfel că se va proceda la calificarea *in concreto* a declarației de denunțare din prisma criteriului importanței actelor juridice; existența lui *animus extinguendi*, *causa proxima* constând în intenția de a stinge situația juridică de sorginte contractuală.

Expresie a unilateralismului tolerat de mecanismul contractual, dreptul de denunțare unilaterală, chiar dacă, dat fiind caracterul său potestativ, implică supunerea subiectului pasiv, care nu se poate opune dispariției legăturii contractuale, nu exclude, totuși, orice protecție a cocontractantului. Astfel, în pofida îndeplinirii tuturor condițiilor inerente existenței sale și a celor de validitate a actului juridic extinctiv, maniera de exercitare a dreptului de denunțare unilaterală implică și un control *a posteriori*. Prin urmare, se impune a se cerceta în ce măsură abuzul de drept este admisibil în cazul dreptului de denunțare unilaterală, atât din prisma calificării sale ca drept potestativ, cât și din prisma finalității conferite de legiuitor anumitor astfel de prerogative extinctive de sorginte legală, precum și sancțiunea aplicabilă, în ce măsură nesocotirea termenului de preaviz reflectă existența unui abuz de drept, dar și utilitatea instituirii unei obligații de motivare în vederea descurajării exercitării abuzive a prerogativei unilaterale extinctive, cu deosebită privire asupra contractelor de dependență economică.

Controlul *a posteriori* asupra exercitării cu bună-credință nu împieteză cu nimic asupra potestativității, nefiind susceptibil de a impune exercitarea dreptului potestativ extinctiv în favoarea subiectului pasiv.

Exercitarea abuzivă a dreptului de denunțare unilaterală presupune o ruptură neloială sau contrară așteptărilor întreținute, aducându-se astfel atingere prevederilor art. 15 C. civ., și va antrena răspunderea civilă delictuală a titularului, cu anumite excepții însă, deoarece nu toate drepturile potestative extinctive sunt susceptibile de abuz.

În vederea decelării sancțiunii aplicabile abuzului în cazul exercitării dreptului de denunțare unilaterală, se cuvine a se identifica prejudiciul indemnizabil. Astfel, prejudiciul material produs cocontractantului nu derivă din efectele extinctive produse de actul juridic unilateral valabil format, care constituie manifestarea unui drept potestativ extinctiv, ci din maniera de exercitare a dreptului, sancțiunea constând, așadar, în plata daunelor-interese.

În ceea ce privește preavizul, conchidem că respectarea termenului de preaviz nu exclude posibilitatea abuzului de drept, iar nerespectarea acestuia nu implică un abuz de drept,

ci o exercitare fără temei a dreptului de denunțare unilaterală, adică o neexecutare a contractului aflat încă în ființă.

Pentru a facilita controlul exercitării dreptului de denunțare unilaterală din prisma bunei-credințe, dar și pentru a ameliora situația subiectului pasiv, literatura de specialitate a propus instituirea unei obligații de motivare, ca remediu împotriva abuzului de drept în cazul denunțării unilaterale a contractului.

Obligația de motivare (motivare simplă) se impune a fi delimitată de cea de justificare (motivare calificată) deoarece, din perspectiva prerogativei extinctive analizate în cadrul prezentei lucrări, motivarea presupune doar o comunicare a motivelor care au determinat exercitarea prerogativei extinctive, oferind numai o explicație cu privire la decizia sa de a înceta contractul.

De lege lata, în dreptul comun nu este impusă o obligație de motivare a deciziei de a pune capăt legăturii contractuale în sarcina titularului prerogativei extinctive, necesitatea introducerii sale fiind însă subliniată în literatura de specialitate, cu precădere în cazul contractelor de dependență economică.

Nu toate drepturile de denunțare unilaterală sunt supuse controlului din perspectiva abuzului de drept, existând anumite excepții, prin care se asigură tocmai realizarea finalității conferirii prerogativei extinctive. Astfel, drepturile cu caracter discreționar, departe de a constitui regula în cadrul categoriei drepturilor potestative, sunt necenzurabile în temeiul abuzului de drept întrucât rațiunea instituirii lor prevalează asupra considerentelor de echitate, în categoria drepturilor discreționare putând fi incluse revocarea donației între soți și dreptul de retragere conferit consumatorului.

Caracterul discreționar al unui drept potestativ derivă numai din voința legiuitorului, părțile neputând prin acordul lor de voințe să excludă prohibiția abuzului de drept, date fiind prevederile art. 11 C. civ. De aceea, drepturile potestative de denunțare unilaterală sunt, în mare parte, supuse unui control *a posteriori*, regula fiind cea a exercitării drepturilor cu bună-credință, conform prevederilor art. 15 C. civ.

Capitolul V analizează dreptul de revocare a donației între soți, precum și dreptul de retragere conferit consumatorului din perspectiva finalității lor, respectiv protejarea consimțământului titularului prerogativei extinctive, chiar dacă etapa formării contractului este finalizată.

Revocabilitatea donațiilor între soți reprezintă o prerogativă extintivă de sorginte legală cu rol protector, deoarece această excepție de la principiul irevocabilității pornește de la premisa că relațiile afective puternice dintre soți, fie influența pe care unul dintre ei o exercită

asupra celuilalt pot determina efectuarea unor liberalități pe care să le regrete ulterior. Și, pentru ca astfel de regrete să nu rămână zadarnice, mai ales dacă sunt întemeiate, a fost creat principiul revocabilității donațiilor între soți pe întreaga durată a căsătoriei, având la bază, la fel ca facultatea de retragere din legislația consumeristă, tot prezumția unui consimțământ viciat.

Deoarece durata dreptului de viață a dreptului de revocare a donației nu este corelată cu stadiul executării contractului, ci cu durata căsătoriei, facultatea de revocare a liberalității conferită soțului donator se aseamănă cu o condiție rezolutorie pur potestativă. Cu toate acestea, dreptul de revocare a donației între soți reprezintă un mijloc de protecție a consimțământului soțului donator, remarcându-se strânsa sa legătură cu un element esențial al contractului, astfel că prezintă natura juridică a unui drept de denunțare unilaterală.

Preocuparea legiuitorului de a-l ocroti pe soțul donator exclude orice control cu privire la exercitarea cu bună-credință a dreptului de revocare *ad nutum*, acesta fiind un drept discreționar extinctiv, controlul revocării donației pe tărâmul bunei-credințe periclitând însăși finalitatea pentru care a fost conferit acest drept și ar descuraja exercitarea sa. De asemenea, prerogativa extinctivă conferită soțului donator are caracter eminamente gratuit, ca o consecință firească a finalității sale, dar și caracter strict personal, în sensul că donația poate fi revocată în temeiul art. 1031 C.civ. exclusiv de către soțul donator, iar nu de către creditorii săi pe calea acțiunii oblice. În mod firesc, din moment ce căsătoria încetează prin decesul unuia dintre soți, moștenitorii donatorului nu se vor putea prevala de dispozițiile art. 1031 C. civ.

Tot ca o consecință a scopului său protector, nu poate fi admisă restrângerea dreptului de revocare a donației între soți și nici renunțarea la facultatea unilaterală conferită de legiuitor, revocabilitatea donațiilor între soți fiind de ordine publică. Ca o consecință a caracterului de ordine publică a revocabilității donației între soți, *este lovită de nulitate orice simulație în care donația reprezintă contractul secret în scopul de a eluda revocabilitatea donațiilor între soți* [art. 1033 alin. (1) C. civ.], iar pentru a facilita proba simulației, art. 1033 alin. (2) C. civ. instituie prezumția relativă potrivit căreia este persoană interpusă, până la proba contrară, *orice rudă a donatarului la a cărei moștenire aceasta ar avea vocație în momentul încheierii donației și care nu a rezultat din căsătoria cu donatorul*. Prezumția relativă este însă prevăzută numai în privința simulației prin interpunere de persoane, în privința donației deghizate sub forma actului juridic cu titlu oneros aplicându-se dispozițiile legale din materia simulației. Prin urmare, cu toate că s-ar ușura sarcina probei, pentru aplicarea dispozițiilor art. 1033 alin. (1) C. civ., rezervării nu se vor putea prevala de dispozițiile art. 1091 alin. (4) C. civ., prezumție care operează numai în favoarea descendenților, ascendenților privilegiați și a soțului supraviețuitor,

dacă aceștia nu au consimțit la înstrăinare, pentru calculul și ocrotirea rezervei succesorale, deoarece prezumțiile legale, fiind prevăzute expres de legiuitor, sunt limitative și de strictă interpretare, neputând fi extinse la alte cazuri.

Dreptul de retragere din legislația consumeristă este privit ca o tehnică prin care legiuitorul compensează raportul inegal de forțe din momentul încheierii contractului oferindu-i consumatorului posibilitatea de a examina în tihnă consecințele achiziției sale, de a se informa cu privire la prețul produselor echivalente sau de a se sfătui cu familia sa ori cu anturajul său, permițând în această manieră consolidarea consimțământului. Ca natură juridică, dreptul de retragere oferit consumatorului este un drept de denunțare unilaterală de sorginte legală, oferit cu scopul protejării acestuia, motiv pentru care prezintă caracter gratuit, temporar și discreționar, iar regimul său juridic, fără a prezenta caracter unitar, este conturat astfel încât să asigure îndeplinirea finalității sale.

În **capitolul VI**, pornind de la constatarea empirică a faptului că prin contractul de mandat (cu sau fără reprezentare), fiducie și administrare a bunurilor altuia se constituie o putere specială, încercăm să analizăm prerogativele unilaterale extinctive conferite părților prin raportare la conceptul de putere specială. Prin urmare, prima secțiune a capitolului tratează noțiunea de putere specială, cu deosebită privire asupra puterii speciale de sorginte contractuală și asupra legăturii sale cu revocabilitatea convenției din care derivă, precum și asupra legăturii dintre interesul părții în favoarea căreia se exercită prerogativele din conținutul puterii speciale și dreptul de denunțare unilaterală conferit părților. Apoi, în secțiunile ulterioare, se examinează dreptul de denunțare unilaterală conferit părților contractului de mandat, cu sau fără reprezentare, contractului de fiducie, respectiv ale contractului de administrare a bunurilor altuia.

Capitolul VII conține o analiză a dreptului de denunțare unilaterală de sorginte legală în diferite categorii de contracte. Astfel, am încercat să determinăm, făcând apel la noțiunea contractelor reale de restituire din doctrina franceză, în ce măsură restituirea anticipată a bunului, în special la cererea comodantului, respectiv a deponentului, prezintă natura juridică a unei denunțări unilaterale, continuând cu particularitățile dreptului de denunțare unilaterală conferit de legiuitor în cazul contractului de asigurare, facilității de credit și a contractului de locațiune.

Capitolul VIII este dedicat retragerii asociatului din societățile comerciale. Dincolo de analiza duală a societăților comerciale, dat fiind că abordarea din perspectivă contractuală, cât și din perspectivă instituțională este deja, în principiu, tradițională în literatura de specialitate, atât română, cât și franceză, în vederea analizării retragerii asociatului din societate, se impune

corelarea cu particularitățile contractului de societate. Astfel, odată inclus în categoria contractelor-organizație, contractul de societate care generează apariția unei societăți comerciale prezintă caracter dual, deoarece contractului de societate *stricto sensu* dintre asociați i se suprapune un contract de aport încheiat între fiecare dintre asociați și societate, cele două tipuri de contracte fiind interdependente.

Perspectiva duală asupra contractului de societate permite determinarea naturii juridice a retragerii asociatului din societățile comerciale și asigură decelarea regimului său juridic. Prin raportare la contractul de aport pot fi evidențiate efectele juridice extinctive (în cazul societăților de persoane și a societăților cu răspundere limitată) sau translativă (în cazul societăților pe acțiuni) ale retragerii din societate, iar raportul de interdependență față de contractul de societate *stricto sensu* contribuie la stabilirea regimului juridic al retragerii, în funcție de particularitățile dispoziției legale analizate.

Fără a putea fi neglijate caracterul contractual al societății comerciale și particularitățile contractului de societate, analiza retragerii implică luarea în considerație a acestora, atât în vederea delimitării sale de alte cauze de pierdere a calității de asociat, cât și pentru decelarea regimului său juridic, în special în cazul societăților de persoane și a celor cu răspundere limitată. Pe de altă parte, în cazul societăților de capitaluri, dată fiind natura preponderent instituțională a acestora, retragerea îmbracă forma unei răscumpărări a acțiunilor de către societatea emitentă, menținându-se însă, chiar și temporar, existența contractului de aport, în pofida inexistenței unei părți a contractului.

Noțiune proteiformă, retragerea asociatului din societățile comerciale presupune calificarea juridică a fiecărui caz prevăzut de legiuitor, coerența abordării, respectiv punctul cardinal al demersului de cercetare, realizându-se prin apelul la binomul contract-instituție și la binomul contract de societate *stricto sensu*- contract de aport, dat fiind că acestea constituie (un) numitor comun al tuturor societăților comerciale, care facilitează exegeza propusă ca obiectiv în cadrul ultimului capitol.

În cadrul **concluziilor lucrării** evidențiem faptul că multitudinea drepturilor de denunțare unilaterală de sorginte legală, precum și caracterul supletiv al prevederilor art. 1276 C. civ. împiedică o analiză unitară și decelarea unui regim juridic comun al prerogativei unilaterale extinctive. Simetric, protecția acordată destinatarului actului juridic extinctiv dobândește un conținut variabil, remarcându-se, printr-o flexibilitate accentuată. Totodată, în cadrul concluziilor reliefăm că, dată fiind natura juridică a dreptului de denunțare unilaterală a contractului de drept potestativ extinctiv, inevitabil analiza acestuia implică raportarea la un alt

exponent al potestativității, respectiv puterea specială, o astfel de corelație fiind susceptibilă de a deschide noi piste de cercetare.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. Cursuri, monografii, tratate.

1. I. Adam, *Drept civil. Obligațiile. Contractul*, Ed. C.H. Beck, București, 2011.
2. I. Adam, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, ed. 2, Ed. C.H. Beck, București, 2014.
3. I. Adam, C.N. Savu, *Legea societăților comerciale. Comentarii și explicații*, Ed. C.H. Beck, București, 2010.
4. I. Albu, *Drept civil. Contractul și răspunderea contractuală*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1994.
5. A. Almășan, *Drept civil. Dinamica obligațiilor*, Ed. Hamangiu, București, 2018.
6. S. Angheni, *Clauza penală în dreptul civil și comercial*, Ed. Oscar Print, București, 2000.
7. S. Angheni, *Drept comercial. Tratat*, Ed. C.H. Beck, București, 2019.
8. S. Angheni, M. Volonciu, C. Stoica, *Drept comercial*, ed. 4, Ed. C.H. Beck, București, 2008.
9. M. Avram, *Actul unilateral în dreptul privat*, Ed. Hamangiu, București, 2006.
10. M. Avram, *Drept civil. Familia*, Ed. Hamangiu, București, 2013.
11. A.-S. Banu, *Contractul de mandat. Analiză teoretică și practică*, Ed. Universul Juridic, București, 2009.
12. V. Barbu, I. Genoiu, C. Cernat, *Drept civil. Contracte speciale*, Ed. C.H. Beck, București, 2009.
13. A. Barca, *Il diritto di recesso nei contratti del consumatore*, Giuffrè Editore, Milano, 2011.
14. G. Baudry-Lacantinerie, *Traité théorique et pratique de droit civil, t. XIII, vol. 2*, Éd. Librairie de la Société du Recueil G-ral des Lois et des Arrêts, Paris, 1902.
15. S. Becqué-Ickowicz, *Le parallélisme des formes en droit privé*, Éd. Panthéon Assas, Paris, 2004.
16. Gh. Beleiu, *Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil*, ed. a IX-a revăzută și adăugită de M. Nicolae și P. Trușcă, Ed. Universul Juridic, București, 2007.
17. M.-L. Belu Magdo, *Locațiunea în noul Cod civil*, Ed. Hamangiu, București, 2012.

18. A. Bénabent, *Droit des obligations*, éd 14, Éd. LGDJ- Lextenso éditions, Issy-les-Moulineaux, 2014.
19. A. Bénabent, *Droit des contrats spéciaux et commerciaux*, Éd. LGDJ, Paris, 2015.
20. T. Bodoaşcă, S. O. Nour, I. Puie, *Teoria generală a obligațiilor*, Ed. Universul Juridic, București, 2010.
21. S. Bodu, *Tratat de drept societar. Teorie și practică*, vol I, Ed. Rosetti International, București, 2014.
22. S. Bodu, *Tratat de drept societar. Teorie și practică*, vol III, Ed. Rosetti International, București, 2015.
23. G. Boroî, C.A. Anghelescu, *Curs de drept civil. Partea generală*, ed. a 2-a, Ed. Hamangiu, București, 2012.
24. G. Boroî, C.A. Anghelescu, B. Nazat, *Curs de drept civil. Drepturile reale principale*, ed. a 2-a, Ed. Hamangiu, București, 2013.
25. M. Bouteille, *Les propriétés conditionnelles*, Éd. PUAM, Aix-en-Provence, 2008.
26. C. Brenner, P. Malaurie, *Les successions. Les libéralités*, Éd. LGDJ, 2014.
27. M. Buchberger, *Le contrat d'apport. Essai sur la relation entre la société et son associé*, Éd. Panthéon-Assas, Paris, 2011.
28. G. Buta, *Fiducia și administrarea bunurilor altuia*, Ed. Universul Juridic, București, 2017.
29. I.-E. Cadariu-Lungu, *Contractul de societate conform noului Cod civil*, Ed. Hamangiu, București, 2014.
30. O. Caprasse, R. Aydogdu, *Les conflits entre actionnaires. Prévention et résolution*, Éd. Larcier, Bruxelles, 2008.
31. J. Carbonnier, *Droit civil. Les biens. Les obligations*, Éd. PUF Quadrige, Paris, 2004.
32. J. Carbonnier, *Droit civil. Introduction. Les personnes. La famille, l'enfant, le couple*, Éd. PUF Quadrige, Paris, 2004.
33. O. Căpățână, *Societățile comerciale*, ed. a II-a, Ed. Lumina Lex, București, 1996.
34. St. D. Cărpenaru, M.A. Hotca, V. Nemeș, *Codul insolvenței comentat*, Ed. Universul Juridic, București, 2014.
35. St. D. Cărpenaru, *Tratat de drept comercial român*, ed. a IV-a, Ed. Universul Juridic, București, 2014.

36. C. Corgas-Bernard, *La résiliation unilatérale du contrat à durée déterminée*, Éd. PUAM, Aix-en-Provence, 2006.
37. C. Chabas, *L' inexecution licite du contract*, Éd. LGDJ, Paris, 2002.
38. D. Chirică, *Tratat de drept civil. Succesiunile și liberalitățile*, Ed. C.H. Beck, București, 2014.
39. A.-A. Chiș, *Publicitatea imobiliară în concepția noului Cod civil*, Ed. Hamangiu, București, 2012.
40. G. Comăniță, I.-I. Comăniță, *Drept civil. Contracte civile speciale*, Ed. Universul Juridic, București, 2013.
41. E. Corradi, *Il recesso unilaterale dal contracto. Guida alla lettura della giurisprudenza*, Giuffrè Editore, Milano, 2002.
42. P.M. Cosmovici, *Drept civil. Drepturi reale. Obligații. Legislație*, Ed. All, București, 1994.
43. M. Cozian, A. Viandier, F. Deboissy, *Droit des sociétés*, 32e édition, Éd. LexisNexis, Paris, 2019.
44. A.-S. Courdier-Cuisinier, *Le solidarisme contractuel*, Éd. Litec, Paris, 2006.
45. N. Daghie, *Rezoluțiunea și rezilierea contractelor*, Ed. Universul Juridic, București, 2013.
46. F. Deak, *Tratat de drept civil. Contracte speciale, vol. II*, ed. a IV-a, Ed. Universul Juridic, București, 2006.
47. F. Deak, *Tratat de drept civil. Contracte speciale, vol. III*, ed. a IV-a, Ed. Universul Juridic, București, 2007.
48. F. Deak, R. Popescu, *Tratat de drept succesoral. Vol. II. Moștenirea testamentară*, Ed. Universul Juridic, București, 2014.
49. F. Deak, L. Mihai, R. Popescu, *Tratat de drept civil. Contracte speciale, vol. III*, ed. a 5-a, actualizat de R. Popescu, Ed. Universul Juridic, București, 2018.
50. I. Deleanu, V. Mărgineanu, *Prezumțiile în drept: prezumțiile absolute*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1981.
51. Ș. Diaconescu, *Contractul-cadru de distribuție comercială*, Ed. Universul Juridic, București, 2010.
52. R. Dincă, *Contractele speciale în noul Cod civil. Note de curs*, Ed. Universul Juridic, București, 2013.
53. R. Dincă, *Varietăți de vânzare*, Ed. Universul Juridic, București, 2016.

54. I. Dogaru, P. Drăghici, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, ed. 2, Ed. C.H. Beck, București, 2014.
55. I. Dogaru, E.G. Olteanu, L.B. Săuleanu, *Bazele dreptului civil. Volumul IV. Contracte speciale*, Ed. C.H. Beck, București, 2009.
56. N. R. Dominte, *Organizarea și funcționarea societăților comerciale*, Ed. C.H. Beck, București, 2008.
57. J. Dubarry, *Le transfert conventionnel de propriété. Essai sur le mécanisme translatif à la lumière des droits français et allemand*, Éd. LGDJ, Issy-les-Moulineaux, 2014.
58. X. Dupré de Boulois, *Le pouvoir de décision unilatérale. Étude de droit comparé interne*, Éd. LGDJ, Paris, 2006.
59. C. Duțescu, *Drepturile acționarilor*, ed. a III-a, Ed. C.H. Beck, București, 2010.
60. R. Encinas de Munagorri, *L'acte unilateral dans les rapports contractuels*, Éd. LGDJ, Paris, 1996.
61. A. Etienney, *La durée de la prestation. Essai sur le temps dans l'obligation*, Éd. LGDJ, Paris, 2008.
62. M. Fabre-Magnan, *Droit des obligations. Contrat et engagement unilateral*, éd. 3e, Éd. PUF, Paris, 2015.
63. I.P. Filipescu, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Ed. Actami, București, 1998.
64. J. Flour, J.-L. Aubert, É. Savaux, *Droit civil. Les obligations. L'acte juridique*, 16e éd., Éd. Dalloz, Paris, 2014.
65. J. Flour, J.-L. Aubert, É. Savaux, *Droit civil. Les obligations. 3. Le rapport d'obligation*, 9e éd., Éd. Dalloz, Paris, 2015.
66. G.C. Frențiu, *Comentariile Codului civil. Familia*, Ed. Hamangiu, București, 2012.
67. D. Galbois-Lehalle, *La notion de contrat. Esquisse d'une théorie*, Éd. LGDJ, Paris, 2020.
68. E. Georges, *Essai de généralisation d'un droit de retrait dans la société anonyme*, Éd. LGDJ, Université de Poitiers, 2005.
69. C. Gheorghe, *Drept comercial român*, Ed. C.H. Beck, București, 2013.
70. J. Ghestin, G. Loiseau, Y.-M. Serinet, *Traité de droit civil. La formation du contrat, tome 1: Le contrat-Le consentement*, 4e édition, Éd. LGDJ, Paris, 2013.
71. A. Gilson-Maes, *Mandat et responsabilité civile*, Éd. LGDJ, Issy-les-Moulineaux, 2016.
72. J. Goicovici, *Dicționar de dreptul consumului*, Ed. C.H. Beck, București, 2010.

73. J. Goicovici, *Formarea progresivă a contractului*, Ed. Wolters Kluwer, București, 2009.
74. Y. Guenzoui, *La notion d'accord en droit privé*, Éd. LGDJ, Paris, 2009.
75. C. Hamangiu, I. Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu, *Tratat de drept civil român. Vol. I*, Ed. All Beck, București, 2002.
76. C. Hamangiu, I. Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu, *Tratat de drept civil român. Vol. II*, Ed. All Beck, București, 2002.
77. C. Hamangiu, I. Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu, *Tratat de drept civil român. Vol III*, Ed. All Beck, București, 2002.
78. G. Helleringer, *Les clauses du contract. Essai de typologie*, Éd. LGDJ, Paris, 2012.
79. L.-V. Herovanu, *Fondul de comerț*, Ed. Universul Juridic, București, 2011.
80. G.-A. Ilie, *Riscurile în contracte. De la vechiul la noul Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2012.
81. I. Ionescu, *Antecontractul de vânzare-cumpărare*, Ed. Hamangiu, București, 2012.
82. J. Kocsis, P. Vasilescu, *Drept civil. Succesiuni*, Ed. Hamangiu, București, 2016.
83. K. Lafaurie, *La force obligatoire du contrat à l'épreuve des procédures d'insolvabilité*, Éd. LGDJ, Paris, 2020.
84. Y.M. Laithier, *Études comparatives des sanctions à l'inexécution du contrat*, Éd. LGDJ, Paris, 2004.
85. M. Latina, *Essai sur la condition en droit des contracts*, Éd. LGDJ, Paris, 2009.
86. A.-S. Lavefve Laborderie, *La pérennité contractuelle*, Éd. LGDJ, Paris, 2005.
87. C. Leaua, *Societăți comerciale. Proceduri speciale*, ed. 2, Ed. C.H. Beck, București, 2009.
88. P. Lemay, *Le principe de la force obligatoire du contrat à l'épreuve du développement de l'unilatéralisme*, Éd. Mare&Martin, Paris, 2014.
89. S. Lequette, *Le contrat-coopération. Contribution à la théorie générale du contrat*, Éd. Economica, Paris, 2012.
90. O. Litty, *Inégalité des parties et durée du contrat. Étude de quatre contrats d'adhésion usuels*, Éd. LGDJ, Paris, 1999.
91. F. Ludușan, *Clauza penală în noul Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2014.
92. F. Luxembourg, *La déchéance des droits. Contribution à l'étude des sanctions civiles*, Éd. Panthéon Assas, Paris, 2007.

93. Ph. Malaurie, L. Aynès, Ph. Stoffel-Munck, *Drept civil. Obligațiile*, Ed. Wolters Kluwer, București, 2009.
94. Ph. Malaurie, L. Aynès, P.-Y. Gautier, *Drept civil. Contractele speciale*, Ed. Wolters Kluwer, București, 2009.
95. P. Malinvaud, M. Mekki, J.-B. Seube, *Droit des obligations*, 15e édition, Éd. LexisNexis, Paris, 2019.
96. M. Mekki, *L'intérêt général et le contrat. Contribution à une étude de la hiérarchie des intérêts en droit privé*, Éd. LGDJ, Paris, 2004.
97. S. Mercoli, *La rétroactivité dans le droit de contract*, Éd. PUAM, Aix-en-Provence, 2001.
98. Ph. Merle, A. Fauchon, *Droit commercial. Sociétés commerciales*, 23e édition, Éd. Dalloz, Paris, 2019.
99. O. Milhac, *La notion de condition dans le contrat à titre onéreux*, Éd. LGDJ, Paris, 2001.
100. S. Mirabail, *La rétractation en droit privé français*, Éd. LGDJ, Paris, 1997.
101. D. Moreanu, *Fiducia și trust-ul*, Ed. C.H. Beck, București, 2017.
102. F. Moțiu, *Contractele speciale în noul Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2012.
103. J. M. Mousseron, P. Mousseron, J. Raynard, J-B. Sebe, *Tehnică contractuelă*, Éd. Francis Lefebvre, Levallois, 2010.
104. C. Najm-Makhlouf, *Tacite reconduction et volonté des parties*, Éd. LGDJ, Paris, 2013.
105. S. Neculaescu, *Izvoarele obligațiilor în Codul civil art. 1164-1395. Analiză critică și comparativă a noilor texte normative*, Ed. C.H. Beck, București, 2013.
106. I. Negru, *Teoria generală a dreptului de preemțiune*, Ed. Universul Juridic, București, 2010.
107. V. Nemeș, *Drept comercial*, Ed. Hamangiu, București, 2012.
108. V. Nemeș, G. Fierbințeanu, *Dreptul contractelor civile și comerciale. Teorie, jurisprudență, modele*, Ed. Hamangiu, București, 2020.
109. M. Nicolae, *Tratat de prescripție extintivă*, Ed. Universul Juridic, București, 2010.
110. M.M. Oprescu, *Contractul de donație*, Ed. Hamangiu, București, 2010.
111. Y. Pagnierre, *L'extinction unilatérale des engagements*, Éd. Panthéon-Assas, Paris, 2012.
112. O. Penin, *La distinction de la formation et de l'exécution du contrat. Contribution à l'étude du contrat acte de prévision*, Ed. LGDJ, Paris, 2012.

113. G. Piperea, *Drept comercial român. Teoria generală, întreprinderea și insolvența*, Ed. C.H. Beck, București, 2020.
114. G. Piperea, *Contractele și obligațiile comerciale*, Ed. C.H. Beck, București, 2019.
115. M.-M. Pivniceru, *Efectele juridice ale contractelor aleatorii*, Ed. Hamangiu, București, 2009.
116. L. Pop, *Tratat de drept civil. Obligațiile. Vol. I. Regimul juridic general*, Ed. C.H. Beck, București, 2006.
117. L. Pop, *Tratat de drept civil. Obligațiile. Vol II. Contractul*, Ed. Universul Juridic, București, 2009.
118. L. Pop, I.-F. Popa, S.I. Vidu, *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile*, Ed. Universul Juridic, București, 2012.
119. I. Popa, *Contractul de vânzare-cumpărare. Studiu comparativ de doctrină și jurisprudență*, ed. a 2-a, Ed. Universul Juridic, București, 2008.
120. I. Popa, *Drept civil. Moșteniri și liberalități*, Ed. Universul Juridic, 2013.
121. I. Popa, *Contracte civile. De la teorie la practică*, ed. a II-a, Ed. Universul Juridic, București, 2020.
122. I.-F. Popa, *Rezoluțiunea și rezilierea contractelor în noul Cod civil*, Universul Juridic, București, 2012.
123. S. Popa, *Autonomia de voință- fundament sau sinonim al libertății contractuale?*, Ed. Universul Juridic, București, 2014.
124. D. A. Popescu, *Contractul de societate*, Ed. Lumina Lex, București, 1996.
125. S. Porchy-Simon, *Droit civil 2e année. Les obligations*, 8e éd., Éd. Dalloz, Paris, 2014.
126. T. Prescure, *Curs de contracte civile*, Ed Hamangiu, București, 2012.
127. T. Prescure, R. Matefi, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, Ed. Hamangiu, București, 2012.
128. G. Răducan, *Nulitatea actului juridic civil*, Ed. Hamangiu, București, 2009.
129. B. Receveur, *La force obligatoire du contrat de société. Contribution à l'étude des relations entre droit des contrats et droit des sociétés*, Éd. LGDJ, collection LEJEP, Université de Cergy-Pontoise, 2013.
130. I. Reghini, Ș. Diaconescu, P. Vasilescu, *Introducere în dreptul civil*, Ed. Hamangiu, București, 2013.

131. R. Rizoïu, *Garanțiile reale mobiliare. O abordare funcțională. Analiza economică a dreptului garanțiilor reale. Introducere în regimul juridic al ipotecilor mobiliare*, Ed. Universul Juridic, București, 2011.
132. C. Roșu, *Contractul de mandat în dreptul privat intern*, Ed. C.H.Beck, București, 2008.
133. E. Safta-Romano, *Contracte civile. Încheiere. Executare. Încetare.*, ed. a III-a, Ed. Polirom, București, 1999.
134. N.-M. Saguès, *La rupture unilatérale des contrats*, Éd. LGDJ, Paris, 1937.
135. E.-C. Savu, *Contractul de asigurare*, Ed. C. H. Beck, București, 2018.
136. I. Schiau, *Drept comercial*, Ed. Hamangiu, 2009, p. 221.
137. C. Sévely-Fournié, *Essai sur l'acte juridique extinctif en droit privé*, Éd. Dalloz, Paris, 2010
138. I. Sferdian, *Asigurări. Privire specială asupra contractului de asigurare din perspectiva Codului civil*, Ed. C.H. Beck, București, 2013.
139. I. Sferdian, *Drept civil. Drepturile reale principale*, Ed. Hamangiu, București, 2013.
140. A. Siri, *Le mutuu dissensus. Notion-domaine-régime*, Éd. PUAM, Aix En Provence, 2015.
141. D.-A. Sitaru, *Intermedierea în activitatea comercială*, Ed. Hamangiu, București, 2012.
142. A.-A. Stamate-Tămășan, *Comentariile Codului civil. Donația*, Ed. Hamangiu, București, 2013.
143. L. Stănciulescu, *Curs de drept civil. Contracte*, Ed. Hamangiu, 2012.
144. C. Stătescu, C. Bîrsan, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, ed. a IX-a, Ed. Hamangiu, București, 2008.
145. F. Stârc-Meclejan, *Votul asociaților în societățile comerciale*, Ed. C.H. Beck, București, 2011.
146. V. Stoica, *Drept civil. Drepturile reale principale*, ed. 2, Ed. C.H. Beck, București, 2013.
147. V. Stoica, *Rezoluțiunea și rezilierea contractelor civile*, Ed. ALL Educational S.A., București, 1997.
148. A. Stoican, *Contractele de intermediere*, Ed. Universul Juridic, București, 2016.
150. F. Terré, Ph. Simler, Y. Lequette, *Droit civil. Les obligations*, 11e édition, Éd. Dalloz, Paris, 2013.

151. V. Terzea, *Noul Cod civil adnotat cu doctrină și jurisprudență, vol. I*, Ed. Universul Juridic, 2012.
152. L. Tulească, *Drept comercial. Comercianții*, Ed. Universul Juridic, București, 2018.
153. I. Turcu, *Tratat teoretic și practic de drept comercial. Vol. III*, Ed. C.H. Beck, București, 2009.
154. I. Turcu, *Vânzarea în Noul Cod civil*, Ed. C.H. Beck, București, 2011.
155. I. Turcu, *Codul insolvenței. Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență. Comentariu pe articole*, ed. 5, Ed. C.H. Beck, București, 2015.
156. A. Țiclea, *Tratat de dreptul muncii*, ed. a III-a, Ed. Universul Juridic, București, 2009.
157. O. Ungureanu, C. Munteanu, *Drept civil. Partea generală în reglementarea noului Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2013.
158. I. Urs, *Drept civil. Contractele speciale. Curs universitar*, Ed. Universul Juridic, București, 2015.
159. I.R. Urs, P.-E. Ispas, *Drept civil. Drepturile reale principale*, Ed. Hamangiu, București, 2013.
160. I.R. Urs, P.-E. Ispas, *Drept civil. Teoria obligațiilor*, Ed. Hamangiu, București, 2015.
161. L. Uță, *Contractul de donație*, Ed. Universul Juridic, București, 2014.
162. L. Uță, *Contracte speciale în noul Cod civil*, Ed. Hamangiu, București, 2012.
163. P. Vasilescu, *Relativitatea actului juridic civil. Repere pentru o nouă teorie generală a actului de drept privat*, Ed. Universul Juridic, București, 2008.
164. P. Vasilescu, *Regimuri matrimoniale*, Ed. Universul Juridic, București, 2009.
165. P. Vasilescu, *Drept civil. Obligații*, ed. a 2-a, Ed. Hamangiu, București, 2017.
166. C.E. Zamșa, *Efectele obligațiilor civile*, Ed. Hamangiu, București, 2013.

2. Articole de specialitate

1. Y. O. Aklouche, *L'impérativité dans les relations patrimoniales entre époux*, Petites Affiches n°123/20.06.2012.
2. S. Amrani-Mekki, *La résiliation unilatérale de contrats a durée déterminée*, Petites Affiches n°160/ 12.08.2002.
3. P. Ancel, *Force obligatoire et contenu obligationnel du contract*, R.T.D. civ. nr. 1/1999.

4. A.M. Angheni, *Cadrul conceptual al administrării bunurilor altuia în volumul Știință și codificare în România- Institutul de Cercetări Juridice Acad. Andrei Rădulescu al Academiei Române*, Ed. Universul Juridic, București, 2012.
5. S. Angheni, *Clauza penală și arvuna în M. Uliescu (coord), Noul Cod civil. Studii și comentarii. Vol. III. Partea I*, Ed. Universul Juridic, București, 2014.
6. S. Angheni, *Reductibilitatea clauzei penale. Repere legislative, doctrinare și jurisprudențiale*, în volumul *Justiție, Stat de drept și Cultură juridică- Institutul de Cercetări Juridice Acad. Andrei Rădulescu al Academiei Române*, Ed. Universul Juridic, București, 2011.
7. S. Angheni, *Câteva aspecte privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor noului Cod civil privind reductibilitatea clauzei penale*, în C.J. nr. 3/2012.
8. S. Angheni, *Mecanismul funcționării clauzei penale cu specială privire asupra aplicării acesteia în cazul rezoluțiunii sau al rezilierii contractului*, Dreptul nr. 3/2014.
9. M. Avram, *Promisiune de vânzare-cumpărare. Cerere de rezoluțiune. Interpretare. Condiții de admisibilitate. Clauză penală. Pact comisoriu*, Notă în C.J. nr. 6/2002.
10. M. Avram, *Nimeni nu vine la Tatăl decât prin Mine: o incursiune în logica autorității și a puterii în dreptul privat*, RRDP nr. 2/2019.
11. C. Aubert de Vincelles, *Faculté de rétractation dans les contrats à distance (Cour de justice de l'Union européenne, sept. 2009, n° C-489/07, Pia Messner contre Firma Stefan Krüger)*, Revue des contrats n2/2010°.
12. A. Aynès, *Les fonctions du temps*, în *Les temps et droit. Journées nationales.Tome XVII/Dijon- Association Henri Capitant*, Éd. Dalloz, Paris, 2014.
13. L. Aynès, *Rapport introductif* în Ch. Jamin, D. Mazeaud (coord), *L'unilatéralisme et le droit des obligations*, Éd. Economica, Paris, 1999.
14. J. Beauchard, *La nécessaire protection du concessionnaire et du franchisé à la fin du contrat în Libre droit. Mélanges en l'honneur de Philippe le Tourneau*, Éd. Dalloz, Paris, 2008.
15. B. Beignier, M. Nicod, *Donations entre époux: d'un droit à l'autre...*, Defrénois n4/28.02.2005°.
16. L. Bercea, *Contractele bancare în noul Cod civil român în Noile coduri ale României. Noul Cod civil. Noul Cod de procedură civilă. Noul Cod penal. Noul Cod de procedură penală. Studii și cercetări juridice*, Ed. Universul Juridic, București, 2011.
17. Al. Berdah, *Fiducia*, în D. A. Popescu (coord), *Specificitate și complementaritate în dreptul privat european. Conflictele de legi și de jurisdicții și integrarea juridică europeană*, Ed. Hamangiu, București, 2012.
18. P. Berthet, *La révocation des donations entre époux*, Petites Affiches n°22/01.02.2000.

19. Ph. Bihr, *Le temps de la restitution dans le prêt à usage* în *Mélanges offerts à Jean-Luc Aubert. Propos sur les obligations et quelques autres thèmes fondamentaux du droit*, Éd. Dalloz, Paris, 2005.
20. V. Le Blan-Delannoy, *Le maintien judiciaire du contrat en cas de rupture abusive: l'impasse?*, Petites Affiches n°16/ 24.01.2005.
21. L. Bloch, *Révocabilité ou irrévocabilité dans le couple?*, Petites affiches n°171/29.08.2005.
22. D.-D. Bolduț, *Fiducia-operațiune juridică insolită în dreptul românesc (I)*, RRDA nr. 9/2014.
23. D.-D. Bolduț, *Fiducia-operațiune juridică insolită în dreptul românesc (II)*, RRDA nr. 10/2014.
24. J-S Borghetti, *Responsabilité délictuelle et responsabilité contractuelle* (Cass. com., 6 février 2007, n°04-13178), *Revue des contrats* n°3/2007.
25. C. Brenner, *Brèves observations sur la révocation des donations entre époux après la loi du 26 mai 2004 relative au divorce*, *Defrénois* n°2/ 30.01.2005.
26. P. Briand, *Le mandat en droit de distribution* în N. Dissaux (coord), *Le mandat-Un contrat en crise?*, Éd. Economica, Paris, 2011.
27. P. Briand, *De l'usage du préavis entre commerçants, dans le contrats à durée déterminée*, în *Mélanges en l'honneur du Professeur Didier R. Martin*, Éd. LGDJ, Issy-les-Moulineaux, 2015.
28. S. Bros, *La place de l'unilateralisme: progrès ou danger?*, *Revue des contrats* n4/2012°.
29. G. Busseuil, *De l'articulation entre le droit de l' Union européenne et les droits nationaux: l'exemple du droit de rétractation du consommateur* (Cour de justice de l'Union européenne, sept. 2009, n° C-489/07, Pia Messner contre Firma Stefan Krüger), *Petites Affiches* n°87 ° 03.05.2010.
30. Gh. Buta, I. V. Varga, *Contractul de mandat* în M. Uliescu (coord), *Noul Cod civil. Studii și comentarii. Vol. III. Partea a II-a*, Ed. Universul Juridic, București, 2015.
31. P. Le Canu, *Tout associé a le droit de participer aux décisions collectives* în *Liber amicorum. Mélanges en l'honneur de Philippe Merle*, Éd. Dalloz, Paris, 2012.
32. R. Catană, *Exercitarea facultății de retragere din societatea comercială*, RDC nr. 2/2002.
33. D. Călin, *Retragerea acționarilor din societățile comerciale pe acțiuni*, RRDA nr.3/2011.
34. E. Chelaru, *Dreptul legal de trecere și servitutea de trecere* în *In honorem Corneliu Bîrsan*, Ed. Hamangiu, București, 2013.

35. D. Chirică, *Denunțarea unilaterală a promisiunii sinalagmatice de vânzare cumpărare în temeiul unei clauze de dezicere sau al unei clauze rezolutorii*, în D. Chirică, *Studii de drept privat. Culegere de studii*, Ed. Universul Juridic, București, 2010.
36. D. Chirică, *Condiții de validitate, proba și durata reprezentării convenționale*, RRDP nr. 2/2019.
37. D. Chirică, *Promisiunea sinalagmatică de vânzare-cumpărare ca formă autonomă de contract* în D. Chirică, *Studii de drept privat. Culegere de studii*, Ed. Universul Juridic, București, 2010.
38. D. Chirică, *Fiducia în noul Cod civil în Noile coduri ale României. Noul Cod civil. Noul Cod de procedură civilă. Noul Cod penal. Noul Cod de procedură penală. Studii și cercetări juridice*, Ed. Universul Juridic, București, 2011.
39. D. Chirică, *Unele probleme actuale referitoare la contractul de mandat*, RRDP nr. 3/2019.
40. D. Ciobanu, *Exercitarea dreptului de retragere din societate. Condiții de admisibilitate. Art. 134 din Legea nr. 31/1990*, RRJ nr. 5 din 2013.
41. S. Condor-Cristea, *Efectele juridice ale retragerii unuia dintre cei doi asociați într-o societate comercială cu răspundere limitată*, RDC nr. 5/1996.
42. O. Crauciuc, *Contractul de agenție* în M. Uliescu (coord), *Noul Cod civil. Studii și comentarii. Vol. III. Partea a II-a*, Ed. Universul Juridic, București, 2015.
43. O. Crauciuc, *Contractul de expediție* în M. Uliescu (coord), *Noul Cod civil. Studii și comentarii. Vol. III. Partea a II-a*, Ed. Universul Juridic, București, 2015.
44. C.M. Crăciunescu, *Contractul de donație în reglementarea Codului civil*, în M. Uliescu (coord), *Noul Cod civil. Studii și comentarii. Vol. II.*, Ed. Universul Juridic, București, 2013.
45. M. David, *Experimentul european al fiduciei-realități și perspective- în Drept și drepturi-tradiție și modernitate. In honorem Ion Deleanu*, Ed. Universul Juridic, București, 2013.
46. S. David, *Comentariu la art. 101* în St. D. Cărpenaru, Gh. Piperea, S. David, *Legea societăților. Comentariu pe articole*, ed. a V-a, Ed. C.H. Beck, București, 2014.
47. S. David, *Comentariu la art. 102* în St. D. Cărpenaru, Gh. Piperea, S. David, *Legea societăților. Comentariu pe articole*, ed. a V-a, Ed. C.H. Beck, București, 2014.
48. S. David, *Comentariu la art. 132* în St. D. Cărpenaru, Gh. Piperea, S. David, *Legea societăților. Comentariu pe articole*, ed. a V-a, Ed. C.H. Beck, București, 2014.
49. S. David, *Comentariu la art. 134* în St. D. Cărpenaru, Gh. Piperea, S. David, *Legea societăților. Comentariu pe articole*, ed. a V-a, Ed. C.H. Beck, București, 2014.
50. A. Delfosse, J.-F. Péniguel, *Premières vues sur la fiducie*, Defrénois n30/04/2007 8°.

51. Ph. Delebecque, *L'anéantissement unilatéral du contrat* în Ch. Jamin, D. Mazeaud (coord), *L'unilatéralisme et le droit des obligations*, Éd. Economica, Paris, 1999.
52. Ș. Diaconescu, *Încetarea contractelor de agenție*, Studia Jurisprudenția nr. 1/2015.
53. P. Didier, *Brèves notes sur le contrat-organisation* în *L'avenir du droit. Mélanges en hommage a François Terré*, Éd. PUF, Paris, 1999.
54. R. Dincă, *Natura juridică a folosinței exercitate de către comodatatar*, RRDP nr. 5/2012.
55. B. Dumitrache, *Un caz de capacitate de exercițiu (foarte) restrânsă în materia executării silite: creanța condițională în Creditori versus debitori-perspectiva hexagonului*, Ed. Universul Juridic, București, 2015.
56. M. Dupre, *L'intérêt commun ou l'arlésienne du critère de qualification*, Petites affiches n° 79/21.04.2010.
57. A. Etienney-de Sainte Marie, *Le temps et le contrat* în *Les temps et droit. Journées nationales. Tome XVII/Dijon- Association Henri Capitant*, Éd. Dalloz, Paris, 2014.
58. M. Fabre-Magnan, *Pour la reconnaissance d'une obligation de motiver la rupture des contrats de dépendance économique*, Revue des contrats n2/2004°.
59. M. Fabre-Magnan, *L'obligation de motivation en droit des contrats* în *Études offerts à Jacques Ghestin. Le contrat au début du XXe siècle*, Éd. LGDJ, Paris, 2015.
60. D. Fenouillet, *La notion de prérogative: instrument de défense contre le solidarisme ou technique d'appréhension de l'unilateralisme?*, Revue des contrats n°2/2011.
61. F. Folea, *Situația contractelor în curs* în R. Bufan (coord. șt), A. Deli-Diaconescu, F. Moțiu (ed. coord), *Tratat practic de insolvență*, Ed. Hamangiu, București, 2014.
62. M.A. Frison-Roche, *Unilatéralité et consentement* în Ch. Jamin, D. Mazeaud (coord), *L'unilatéralisme et le droit des obligations*, Éd. Economica, Paris, 1999.
63. J-P. Garçon, *Du principe du droit au retrait à sa mise en oeuvre*, Bulletin Joly Sociétés n5/01.05.1998°.
64. J.-P. Garçon, *Société civile: possibilité de reprise d'un apport en nature lors d'un retrait d'associé*, Bull. Joly Sociétés, n10/01.10.2010°.
65. P.-Y. Gautier, *Le temps suffisant en droit civil: délais de préavis* în P. Fleury-Le Gros (coord), *Le temps et le droit*, Éd. LexisNexis, Paris, 2010.
66. P.-Y. Gautier, *Nature et régime juridique du mandat: jeux croisés* în N. Dissaux (coord), *Le mandat-Un contrat en crise?*, Éd. Economica, Paris, 2011.
67. D. Gârbovan, *Comentariu la art. 2015 în Noul Cod civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență, vol. III.*, Ed. Hamangiu, București, 2012.

68. D. Gârbovan, *Comentariu la art. 2051 în Noul Cod civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență*, vol. III., Ed. Hamangiu, București, 2012.
69. D. Gârbovan, *Comentariu la art. 2063 în Noul Cod civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență*, vol. III., Ed. Hamangiu, București, 2012.
70. T. Genicon, *Aménagement conventionnel de la liberté de résiliation: l'exclusion d'un préavis et de toute indemnité est-elle possible?* (Cass. 1re civ., 17 févr. 2011, n°10-13980), *Revue des contrats* n°3/2011.
71. Th. Genicon, *Ce que les régimes comparés de la clause pénale et de la clause de dédit nous disent de la force obligatoire du contrat*, *Revue des contrats* n°3/2015.
72. Th. Genicon, *La clause de résiliation-dédit dans le contrat à durée déterminée: une condition purement potestative nulle*, *Revue des contrats* n°2/2012.
73. T. Genicon, *Mandat et représentation* în B. Remy (coord), *Le mandat en question*, Éd. Bruylant, Bruxelles, 2013.
74. A. Gheorghe, *Contractul de împrumut* în M. Uliescu (coord), *Noul Cod civil. Studii și comentarii. Vol. III. Partea a II-a*, Ed. Universul Juridic, București, 2015.
75. M. Gheorghe, R. Papadima, R. Văleanu, *Retragerea acționarilor. Studiu de drept comparat*, RRDA nr. 11/2015.
76. J. Ghestin, *Existe-il en droit positif français un principe général de prohibition des contrats perpétuels?* în *Mélanges en l'honneur de Denis Tallon. D'ici, d'ailleurs: harmonisation et dynamique du droit*, Éd. Société de législation comparée, Paris, 1999.
77. S. Golub, *Fiducia. Analiza definiției legale. Genul proxim*, RRDA nr. 11/2016.
78. S. Golub, *Delimitarea fiduciei de alte contracte sau operațiuni juridice*, RRDA nr. 1/2017.
79. A. Grapa, *Denunțarea unilaterală a contractelor cu executare succesivă. Specificul procedurii insolvenței*, RRDP nr. 3/2018.
80. Y. Guyon, *La société anonyme, une démocratie parfaite!* în *Mélanges en l'honneur de Christian Gavalda. Propos impertinents de droit des affaires*, Éd. Dalloz, Paris, 2001.
81. D. Günay, *Regimul juridic al masei patrimoniale fiduciare și al separației de patrimonii*, C.J. nr. 4/2019.
82. L.M. Harosa, *Scurte considerații asupra fiduciei în reglementarea noului Cod civil*, RRDA nr. 9/2013.
83. J. Huet, *Des différentes sortes d'obligations et, plus particulièrement, de l'obligation de donner, la mal nommée, la mal aimée* în *Études offerts à Jacques Ghestin. Le contrat au début du XXe siècle*, Éd. LGDJ, Paris, 2015.
84. A.-R. Ilie, R. Rizoiu, *Facilitatea de credit în noul Cod civil român*, RRDP nr. 3/2012.

85. B. Jadaud, *Le régime juridique de la fiducie*, Petites affiches n°10.06.2009/ 115°.
86. Ph. Jestaz, *Rapport de synthèse* în Ch. Jamin, D. Mazeaud (coord), *L'unilatéralisme et le droit des obligations*, Éd. Economica, Paris, 1999.
87. C. Jora, *Contractul de locațiune* în M. Uliescu (coord), *Noul Cod civil. Studii și comentarii. Vol. III. Partea a II-a*, Ed. Universul Juridic, București, 2015.
88. G. Khadem Razavi, *Recherche sur la fiducie en droit privé*, Petites affiches n° 167/23.08.2010.
89. J. Kocsis, *Unele considerații referitoare la arvună și la convenția accesorie de arvună*, Dreptul nr. 12/1998.
90. Y-M Laithier, *De la nécessité d'un délai de préavis en cas de rupture unilatérale d'un contrat à durée indéterminée* (Cass. 1re civ., 11 mars 2014, n°12-2986), Revue des contrats n°3/2014.
91. M. Latina, *Les mesures du temps*, în *Les temps et droit. Journées nationales. Tome XVII/Dijon- Association Henri Capitant*, Éd. Dalloz, Paris, 2014.
92. L. Lawson-Body, *Réflexions sur la distinction entre le terme extinctif et le terme suspensif*, Petites affiches n°23.08.2002/ 169°.
93. H. Lécuyer, *La modification unilatérale du contrat* în Ch. Jamin, D. Mazeaud (coord), *L'unilatéralisme et le droit des obligations*, Éd. Economica, Paris, 1999.
94. H. Lécuyer, *L'irrévocabilité spéciale des donations* în *Études offertes à Pierre Catala. Le droit privé français à la fin du XXe siècle*, Éd. Litec, 2001.
95. R. Libchaber, *Une fiducie française, inutile et incertaine...* in *Mélanges en l'honneur de Phillippe Malaurie. Liber amicorum*, Éd. Defrénois, Paris, 2005.
96. R. Libchaber, *Réflexions sur les effets du contrat* în *Mélanges offerts à Jean-Luc Aubert. Propos sur les obligations et quelques autres thèmes fondamentaux du droit*, Éd. Dalloz, Paris, 2005.
97. R. Libchaber, *Les aspects civils de la fiducie dans la loi du 19 février 2007*, Defrénois n° 15° 30.08.2007.
98. F-X. Lucas, *Conditions et régime du retrait d'associé de l'article 1869 du Code civil*, Petites affiches n°39/23.02.2012°.
99. F.-X. Lucas, *Retrait judiciaire d'une société civile pour justes motifs et date de la perte de la qualité d'associé*, Bulletin Joly Sociétés n°12/01.12.2008°.
100. J.C. May, *La société: contrat ou institution?* în B. Basdevant-Gaudemet (coord), *Contrat ou Institution: un enjeu de société*, Éd. LGDJ., Paris, 2004.
101. D. Mazeaud, *Clause pénale*, Revue des contrats n°4/2004.

102. D. R. Martin, *Du contract: être ou ne pas être*, Petites affiches n64/29.03.2002°.
103. D. Mazeaud, *Loyauté, solidarité, fraternité: la nouvelle devise contractuelle?* în *L'avenir du droit. Mélanges en hommage à François Terré*, Éd. PUF, 1999.
104. D. Mazeaud, *Solidarisme contractuel et réalisation du contrat* în L. Grynbaum, M. Nicod (coord), *Le solidarisme contractuel*, Éd. Economica, Paris, 2004.
105. D. Mazeaud, *Durées et ruptures*, Revue des contrats n°1/2004.
106. D. Mazeaud, *Rapport de synthèse* în N. Dissaux (coord), *Le mandat-Un contrat en crise?*, Éd. Economica, Paris, 2011.
107. M. Mekki, *Le nouvel essor du concept de clause contractuelle (1re partie)*, Revue des contrats n°4/2006.
108. J. Mestre, *Rupture abusive et maintien du contrat*, Revue des contrats n°1/2005.
109. A.-A. Moise, *Câteva observații referitoare la comodat*, RRDP nr. 1/2012.
110. A.-A. Moise, *Considerații cu privire la regimul juridic al lui mutuu dissensus*, RRDP nr. 2/2010.
111. A.-A. Moise, *Discuții referitoare la interdicția contractului pignorativ înscrisă în noul Cod civil*, Dreptul nr. 3/2014.
112. D. Moreanu, *Terțul în materia fiduciei și administrării bunurilor altuia*, RRDP nr. 1/2020.
113. F. A. Moțiu, *Aspecte noi ale mandatului în textele noului Cod civil în Noile coduri ale României. Noul Cod civil. Noul Cod de procedură civilă. Noul Cod penal. Noul Cod de procedură penală. Studii și cercetări juridice*, Ed. Universul Juridic, București, 2011.
114. I.R. Munteanu, *Vânzarea cu opțiune de răscumpărare*, Pandectele Române nr. 1/2004.
115. S. Neculaescu, *Contractul. Dispoziții generale* în M. Uliescu (coord), *Noul Cod civil. Studii și comentarii. Vol. III. Partea I*, Ed. Universul Juridic, București, 2012.
116. V. Nemeș, *Contractul de credit (I)*, RDC nr.4/2020.
117. S. Neuville, *Promesse de contrat et contrat d'option* în *Libre droit. Mélanges en l'honneur de Philippe le Tourneau*, Éd. Dalloz, Paris, 2008.
118. B. Oglindă, *Denunțarea unilaterală-noutate legislativă din perspectiva reglementării în noul Cod civil*, C.J. nr. 5/2015.
119. G. Orga-Dumitriu, *Polisemia contractului, sau despre trei identități reprezentative: Contract-Vertrag-Contract* în *Liber amicorum Liviu Pop. Reforma dreptului privat român în contextul federalismului juridic European*, Ed. Universul Juridic, București, 2015.

120. A. Oprea, *Observații privind patrimoniul de afecțiune în dreptul românesc* în R. Bufan, R.N. Catană și L. Bercea (coord), *Dreptul comercial la confluența a două coduri*, Ed. Universul Juridic, București, 2013.
121. G. Paisant, *La rétractation du consommateur en droit français* în E. Terryn (coord), *Le droit de rétractation. Une analyse de droit comparé. Droit européen, allemand, français, néerlandais et belge*, Éd. Larcier, Bruxelles, 2008.
122. S. Pellet, *Gratuité ou onérosité du mandat: un critère pertinent?* în B. Remy (coord), *Le mandat en question*, Éd. Bruylant, Bruxelles, 2013
123. P. Perju, *Comentariu la art. 11 C. civ.* în F.-A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei (coord), *Noul cod civil. Comentariu pe articole*, ed. a 2-a, C.H. Beck, București, 2014.
124. P. Perju, *Comentariu la art. 13* în F.-A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei (coord), *Noul cod civil. Comentariu pe articole*, ed. a 2-a, C.H. Beck, București, 2014
125. N. Petrișor, *Contractul bancar curent și alte contracte bancare* în M. Uliescu (coord), *Noul Cod civil. Studii și comentarii. Vol. III. Partea a II-a*, Ed. Universul Juridic, București, 2015.
126. L. Pfister, *Un contrat en quête d'identité. Jalons pour une histoire de la qualification du mandat* în N. Dissaux (coord), *Le mandat-Un contrat en crise?*, Éd. Economica, Paris, 2011.
127. A. Pimbert, *Le mandat d'intérêt commun* în B. Remy (coord), *Le mandat en question*, Éd. Bruylant, Bruxelles, 2013.
128. Gh. Piperea, *Societatea simplă: contract și entitate colectivă fără personalitate juridică* în R. Bufan, R.N. Catană și L. Bercea (coord), *Dreptul comercial la confluența a două coduri*, Ed. Universul Juridic, București, 2013.
129. Gh. Piperea, P. Piperea, *Comentariu la art. 226* în St. D. Cărpenu, Gh. Piperea, S. David, *Legea societăților. Comentariu pe articole*, ed. a V-a, Ed. C.H. Beck, București, 2014.
130. Gh. Piperea, *Comentariu la art. 2032* în F.-A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei (coord), *Noul cod civil. Comentariu pe articole*, ed. a 2-a, C.H. Beck, București, 2014.
131. Gh. Piperea, *Comentariu la art. 2195* în F.-A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei (coord), *Noul cod civil. Comentariu pe articole*, ed. a 2-a, C.H. Beck, București, 2014.
132. I. Popa, *Contractul de fiducie reglementat de Noul Cod civil*, RRDP nr. 2/2011.
133. I. Popa, *Fiducia și substituția fideicomisară, două instituții care nu și-au justificat (încă) utilitatea practică* în M. D. Bob (coord), *5 ani de Cod civil. Perspectiva notarială*, Ed. Monitorul Oficial, București, 2016.
134. I.-F. Popa, *Limitele reprezentării voluntare și opozabilitatea*, RRDP nr. 2/2018.
135. I.-F. Popa, *Remediile abuzului de drept contractual* în F. Mangu, L. Bercea (coord), *Abuzul de drept. In honorem Ion Lulă*, Ed. Universul Juridic, București, 2016.

136. L. Pop, *Încercare de sinteză a principalelor teorii referitoare la fundamentele contractului, cu privire specială asupra teoriei autonomiei de voință și teoriei solidarismului contractual*, în L. Pop, *Contribuții la studiul obligațiilor civile*, Ed. Universul Juridic, București, 2010.
137. L. Pop, *Echilibrul contractual și leziunea în contracte* în L. Pop, *Contribuții la studiul obligațiilor civile*, Ed. Universul Juridic, București, 2010.
138. S. Popa, *Drepturile consumatorilor în statornicirea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 34/2014 privind drepturile consumatorilor în cadrul contractelor încheiate cu profesioniștii*, *Dreptul* nr. 3/2015.
139. T. Prescure, *Comentariu la art. 134 în I. Schiau, T. Prescure, Legea societăților comerciale nr. 31/1990. Analize și comentarii pe articole*, ed. a II-a, Ed. Hamangiu, București 2009.
140. J. Raynard, *Le domaine des prérogatives contractuelles: variété et développement*, *Revue des contrats*, n°2/2011.
141. T. Revet, *La détermination unilatérale de l'objet dans le contrat* în Ch. Jamin, D. Mazeaud (coord), *L'unilatéralisme et le droit des obligations*, Éd. Economica, Paris, 1999.
142. T. Revet, *L'obligation de motiver une décision contractuelle unilatérale, instrument de vérification de la prise en compte de l'intérêt de l'autre partie*, *Revue des contrats* n°2/2004.
143. S. Ringler, *L'influence de la volonté individuelle sur la condition suspensive* în M. Nicod (coord), *De la volonté individuelle*, Éd. LGDJ, Toulouse, 2009.
144. R. Rîșnoveanu, *Condiție potestativă/drept potestativ- aspecte din materia vânzării cu pact de răscumpărare*, *Pandectele Române* nr. 3/2004.
145. J. Rochfeld, *Les droits potestatifs accordés par le contract* în *Études offerts à Jacques Ghestin. Le contract au début du XXe siècle*, Éd. LGDJ, Paris, 2015.
146. F. Rouvière, *La remise en cause du contrat par le juge* în G. Lardeux (coord), *L'efficacité du contrat*, Éd. Dalloz, Paris, 2011.
147. R. Rizoîu, *Oglinzi paralele: Este puterea de reprezentare o veritabilă putere?*, *RRDP* nr. 2/2019.
148. E. Savaux, *La révision des dédits excessifs (Cass. Com., 18 janv. 2011, n°09-16863)*, *Revue des contrats* n° 3/2011.
149. E. Savaux, *Du rôle de la bonne foi dans le préavis de résiliation unilatérale du contrat*, *Revue des contrats* n°1/2015.
150. L. Săuleanu, *Societatea cu răspundere limitată cu unic asociat* în L. Săuleanu, *Societăți comerciale. Studii*, Ed. Universul Juridic, București, 2012.

151. L. Săuleanu, *Regimul excluderii și retragerii asociațiilor din societatea cu răspundere limitată* în R. Bufan, R. N. Catană, L. Bercea (coord), *Dreptul comercial la confluența a două coduri*, Ed. Universul Juridic, București, 2013.
152. I. Schiau, M. Ionaș-Sălăgean, *Retragerea asociațiilor. Certitudini, dileme, soluții*, RRDP nr. 6/2014.
153. I. Sferdian, *Controlul arbitrariului în denunțarea unilaterală a contractului*, în F. Mangu, *Probleme controversate în dreptul obligațiilor. Buna-credință în dreptul privat. Executarea obligațiilor civile. Răspunderea civilă*, Ed. Universul Juridic, București, 2019.
154. I. Sferdian, *Patrimoniul profesional individual afectat desfășurării unei profesii*, în *In honorem Alexandru Bacaci, Ovidiu Ungureanu. Culegere de studii*, Ed. Universul Juridic, București, 2012.
155. I. Silberstein, *Negocierea între părți a contractului de credit*, RRDA nr. 3/2016.
156. V. Stoica, *Clauza voluntară de inalienabilitate*, RRDP nr. 1/2013.
157. V. Stoica, *Patrimoniul de afecțiune- continuitate și reformă*, RRDP nr. 2/2013.
158. V. Stoica, *Fundamentul rezoluției și al rezilierii*, RRDP nr. 6/2013.
159. V. Stoica, *Modurile de operare a rezoluției și mecanismul declarației unilaterale de rezoluțiune*, RRDP nr. 5/2013.
160. V. Stoica, *Pot fi drepturile potestative exercitate abuziv?* în F. Mangu, L. Bercea (coord), *Abuzul de drept. In honorem Ion Lulă*, Ed. Universul Juridic, București, 2016.
161. V. Stoica, *Despre puterea de reprezentare*, RRDP nr. 2/2019.
162. S. Târnoveau, I. Crăciun, *Dreptul de opțiune al practicianului în insolvență cu privire la soarta contractelor debitorului, în curs la data deschiderii procedurii - "corsetul" libertății contractuale. Evaluarea despăgubirilor la care este îndreptățit contractantul debitorului în insolvență în cazul denunțării speciale reglementată de art. 123 din Legea nr. 85/2014 (art. 86 Legea nr. 85/2006)*, RRDA nr. 3/2016.
163. L. Tec, *Considerații asupra transferului părților sociale și al acțiunilor*, RRDP nr. 3/2017.
164. L.M. Tec, *Retragerea acționarului din societatea pe acțiuni de tip închis reglementată de Legea nr. 31/1990*, Pandectele Române nr. 2/2009.
165. E. Terryn, *Le droit de rétractation en droit belge*, în E. Terryn (coord), *Le droit de rétractation. Une analyse de droit comparé. Droit européen, allemand, français, néerlandais et belge*, Éd. Larcier, Bruxelles, 2008.
166. E. Terryn, *Le droit de rétractation, les principes de d`acquis communautaire et le projet de cadre commun de référence*, în E. Terryn (coord), *Le droit de rétractation. Une analyse de droit comparé. Droit européen, allemand, français, néerlandais et belge*, Éd. Larcier, Bruxelles, 2008.

167. L. Toma-Dăuceanu, *Dreptul de denunțare unilaterală a contractului* în M. Nicolae, R. Rizoiu, L. Toma-Dăuceanu (coord), *In honorem Valeriu Stoica. Drepturi, libertăți și puteri la începutul mileniului al III-lea*, Universul Juridic, București, 2018.

168. A. Tonglet, *La révocation implicite du tiers bénéficiaire d'une stipulation pour autrui*, Petites affiches n°172/29.08.2000.

169. C.R. Tripon, *Fiducia, rezultat al interferenței celor 2 mari sisteme de drept: dreptul civil continental și dreptul anglo-saxon. Conceptul, clasificarea, evoluția și condițiile de validitate ale fiduciei*, RRDP nr. 2/2010.

170. L. Tuleașcă, *Cesiunea părților sociale sau retragerea asociatului din societatea cu răspundere limitată?*, RRDA nr. 7/2014.

171. T. Țiclea, *Dispoziții generale în materia persoanelor*, în M. Uliescu (coord), *Noul Cod civil. Studii și comentarii. Vol. I*, Ed. Universul Juridic, București, 2012.

172. L. Tec, *Aplicații ale fiduciei în dreptul afacerilor în lumina noului Cod civil în Noile coduri ale României. Noul Cod civil. Noul Cod de procedură civilă. Noul Cod penal. Noul Cod de procedură penală. Studii și cercetări juridice*, Ed. Universul Juridic, București, 2011

173. D. Ungureanu, *Comentariu la art. 1544 C. civ.* în F.-A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei (coord), *Noul cod civil. Comentariu pe articole*, ed. a 2-a, C.H. Beck, București, 2014.

174. I. R. Urs, *Contractul de consignatie* în M. Uliescu (coord), *Noul Cod civil. Studii și comentarii. Vol. III. Partea a II-a*, Ed. Universul Juridic, București, 2015.

175. D. Villani, *La stipulation pour autrui comme moyen de paiement*, Revue générale du droit des assurances n°1.04.1997 / 1997-2°.

176. P. Van Ommeslaghe, *La rigueur contractuelle et ses tempéraments selon la jurisprudence de la Cour de cassation de Belgique* în *Études offertes à Jacques Ghestin. Le contract au début du XXe siècle*, Éd. LGDJ, Paris, 2015.

177. D. Zeca, *Comentariu la art. 1033 în Noul Cod civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență. Vol II*, Ed. Hamangiu, București, 2012.